

Sid 2 **LEDAREN:** Låt barnen komma till mig, sa Jesus. Vi skriver in det i kyrkoordningen, svarade kyrkan. Var finns beredvillighet utöver "barnkonsekvensanalys"?

TORSDAG 9 FEBRUARI. NR 6/2017

När blir
träningen
en gud?

Sidan 8

Därför kan
jag psalmer
utantill

Sidan 6

Hangö
börjar på
ny kula

Sidan 4

Äventyraren

Sidan 2

► **DENNA VECKA:** UTBILDNINGSBILAGA

Ut ur Lutherbubblan

Sidan 10

I Engelska kyrkan
är prästen missionär

Sidan 20

Inga syrsor, men nog
en sked honung

Sidan 7

Jag, en hjälte?
Berätta din historia!

Sidan 13

LEDARE MAY WIKSTRÖM

Barnen, himlen och kyrkan

I FLERA repriser har kyrkan själv konstaterat att dess viktigaste fostran av medlemmarsker bland barn och unga. Att religion överförs främst från mödrar till barn är ett känt religionssociologiskt faktum, så insikten att barnarbetet är jobb för framtiden borde inte vara ny. Ungefär i samma veva brukar den evangelisk-lutherska kyrkan vara snabb att slå sig för bröstet för sina mamma-barngrupper och det väl inarbetade konfirmandarbetet, där de unga hjälpledarna, storsyskonen, bidrar till den enorma populariteten. Och visst är det bra, alltsammans. Ändå är det uppenbart att den teologiska diskussionen om och i kyrkan sätter fokus på helt andra saker. Om barn och unga är det absolut viktigaste, mest avgörande för att någon i framtiden överhuvudtaget ska tro och verka i kyrkan – varför talas det inte högt och brett om hur kyrkan ska värda detta guld?

FÖRRA HELGEN firade församlingarna kyndelsmäsodag. Det är en av de söndagar när barnen ställs i fokus, texterna handlar om hur den gamla Symeon får sin längtan besvarad, när han i Jesusbarnet känner igen den som han och hans folk har väntat på. Längtar vår kyrka efter sina barn på samma sätt som han? Tyvärr blir barnen ofta snarast ett pynt i mässan. Deras närvaro fogas in i den benhårda struktur som redan existerar, snarare än att man vänder på det hela och tar det perspektiv där Jesus sätter p för lärjungarnas försök att hindra barnen att nå fram till honom och i stället lyfter upp de minsta i famnen och välsignar dem.

Familjegudstjänsten blir inte barnanpassad bara för att barnkören sjunger. Familjerna som bänkat sig för att lyssna kommer i de flesta fall troligen inte tillbaka nästa söndag. Då måste och borde man väl fråga sig vad det är som är fel? Ifall det faktiskt var det viktigaste?

FÖR TVÅ år sedan trädde den evangelisk-lutherska kyrkans barnkonsekvensanalys i kraft. 23 kapitlet i kyrkoordningens 3 § lyder: *För att främja barnets bästa ska kyrkliga myndigheter i sin beredning av beslut analysera och beakta beslutens konsekvenser för barn. Konsekvensanalysen utförs av den myndighet som först behandlar ärendet. Med barn avses här alla som inte fyllt 18 år.*

Idet här sammanhanget mediterar man stilla över bibelcitaten "bokstaven dödar men Anden ger liv". Det ligger något djupt och sorgligt ironiskt över hela paragrafen. Den är i sig en manifestation av något kyrkan misslyckats med.

DET GÅR ändå att ändra på. En finskspråkig gudstjänst i söndags bjöd på en ögonöppnare. Barnkören fanns där, men den fungerade som en auktoritativ försångare för hela församlingen i alla psalmer, som alla var barnpsalmer. Predikan var tydlig utan att vara tillgjord, handdockorna en okomplicerad illustration. Vid nattvarden, där vinet nu var saft, kryllade det av babyer, små barn och vuxna barn. Och vid en av stationerna köade bland annat barnkören för att få oblaten räckt till sig ur handen på en jämnårig. Det sammantagna budskapet var drabbande på ett sätt som gjorde alla närvarande små. Helt utan paragrafer.

May Wikström är chefredaktör för Kyrkpressen.

PROFILEN: LEO BYSKATA

"Det är inte alltid roligt att sova utomhus, men jag vill inte fastna i det bekväma och hamna i en situation där jag börjar roffa åt mig."

Prövar sina gränser

Han sover på balkongen till sin studielägenhet och tycker att det har sin charm att vara ute i naturen när det stormar eller att hamna i en vak. Leo Byskata är en ung man som går sina egna vägar, oftast ensam.

TEXT OCH FOTO: JOHAN SANDBERG

Den här dagen ligger isarna utanför Vasa är blanka och fina. Nästa dag ska det vara plusgrader och därför passar Leo Byskata på att göra en tur med långfärdsskridskorna. Men att vädret är vackert har ingen betydelse, tvärtom.

– Om vädret är dåligt så passar jag på. Jag vill njuta av det nu medan jag är ung och har fysiken på min sida.

Ju sämre vädret är desto bättre. – Det är fantastiskt att simma eller vara ute och paddla i en storm eller att skida på fjället i en snöstorm, säger han.

Den här dagen började med att Leo Byskata vaknade på balkongen i sin studielägenhet. Där sover han för det mesta.

– Det var kallt i natt, medger han. Vi hade en nattgäst som fick ta min madrass. Så jag låg på betonggolvet på ett liggunderlag och en matta.

Att sova ute har han gjort sedan gymnasietiden. Då sov han en månad i en bivack hemma på bakgården i Terjärv.

– Den månaden råkade vara var den kallaste i Finland på 40 år. Som lägst var utetemperaturer minus 34,6 grader. Sista natten var varmast, minus sju grader. Jag hade ingen värmekälla, men jag hade sovsäck.

Det var kallt. – Är utetemperaturer minus femton grader så är temperaturen i en bivack mellan minus fem och noll. Jag hade gjort en ganska stor grotta och ville ha

ordentlig ventilation. Det var nästan lika kallt i bivacken som utanför.

– Jag sover bättre i frisk luft, jag vill tro att det är hälsosamt och framför allt tycker jag det är skönt.

Vad det är som driver honom har han lite svårt att sätta fingret på.

– En sak är att jag får vara ensam och får känna att jag har kontroll utan att behöva tänka på någon annan. Då upplever jag frid. Jag vet inte varför, men det har sin charm när förhållandena är svåra.

Sinnet får inte mjukna

Han tycker om att utmana sig själv.

– Utmaningarna är inte något självändamål och jag söker inte aktivt efter dem. Jag trivs med att pröva på mycket bara för att se hur jag reagerar.

Leo Byskata nämner militärtjänstgöringen som den tuffaste utmaningen hittills. Den har format honom.

– Utbildningen jag fick pressade mig ganska rejält och jag lärde känna mig själv både fysiskt och mentalt. Nu försöker jag se till att inte sinnet mjuknar. Det är inte alltid roligt att sova utomhus, men jag vill inte fastna i det bekväma och hamna i en situation där jag börjar roffa åt mig senare i livet. Den militära disciplinen sitter i ännu.

Han anser att militärtjänstgöringen fyller något av den funktion som vårt västerländska samhälle saknar; en tyd-

lig ritual som gör pojkar till män.

– Vi hade en premiärlöjtnant som sa att militären inte gör oss till män. Men vi har en god chans att bli män, som ett aktivt val.

Också på det andliga planet utvecklades han.

– Jag funderade mycket och utvecklades som person. Jag hade inte så många troende vänner där. Att tala om sin tro är en kritisk punkt, där allt eller inget gäller. När jag sagt vad jag tror på och står för möttes jag av respekt.

Han lärde sig också fungera i grupp. Den färdigheten har han nytta av som ledare för Team Polstjärnan.

– Det är en vildmarksgrupp inom Evangeliföreningen som ordnar fyra aktiviteter per år, två per termin. Ung-

KYRKPRESSEN REDAKTIONEN

Ansvarig chefredaktör
May Wikström
tfn 040 153 0313
may.wikstrom@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Helsingfors
Sandvikskajen 13
00180 Helsingfors
tfn (09) 612 615 49/
040 831 6545
redaktionen@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Österbotten
Norrmalmsgatan 21 A,

68600 Jakobstad
tfn 040 831 3599

Redaktörer e-post:
förnamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Ulrika Hansson
tfn 040 831 6322
Christa Mickelsson
tfn 040 831 6788
Johan Sandberg
(Österbotten)
tfn 040 831 3599
Nicklas Storbjörk
tfn 040 831 6545

Sofia Torvalds
tfn 040 831 6748
Webbredaktör:
webred@kyrkpressen.fi
Layout: Malin Aho
tfn 040 831 6902

Utgivare: Fontana Media Ab
Bank: Danske Bank
IBAN: FI34 80001301 158540
BIC: DABAFIHH

Parabild: Christa Mickelsson

Tryck: Botnia Print, Karleby

ADRESSÄNDRING

Kyrkpressen är en gåva till dig från din församling!

I regel uppdateras din adress också i Kyrkpressens adressregister när du gör en flyttanmälan. I annat fall, vänligen kontakta **din församling**. Om du beställer Kyrkpressen privat kontaktar du oss: prenumeration@kyrkpressen.fi.

KYRKPRESSEN ANNONS

Annonsredaktör:
Erika Rönngård
tfn 040 831 6614,
annons@kyrkpressen.fi

Annonspriser:
Färg 2,05 €/spmm
Svart-vit 1,65 €/spmm
+ **Moms 24%**

Radannonser:
4,50 €/rad inkl. moms.
Familjeannonser:
1 €/spmm inkl. moms.

Lämna in din annons på kyrkpressen.fi helt utan extra kostnad. För familje- och radannonser per telefon, mejl eller post tillkommer 5 euro i serviceavgift.

Annonsdeadline torsdagar klockan 12 veckan före utgivning.

Annonsförsäljning:
förnamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Ludvig Andersson,
tfn 044 050 3020,

Jonny Åstrand,
tfn (06) 347 0608,
eller 0500 924 528,
fax (06) 347 1018

Prenumerationspriser:
Finland & Norden 65 €
Utlandet 84 €

ISSN 0356-1275

domarna i gruppen har under åren gjort allt möjligt: paddlat, vandrat, seglat, varit på rymmen. I mars ska vi till Heman för att skida och sova tre nätter i bivack. Det här kombinerar vi med andakter och bibelstudier. Jag tycker det är viktigt, och jag trivs med det. Så visst är det roligt att vara ute i naturen i grupp också.

Varifrån passionen kommer vet han inte.

– Det är i naturen jag trivs bäst. Det är få gånger jag haft så roligt som när jag är ensam ute i dåligt väder. Oftast gör jag saker ensam, vilket inte alltid är så bra, men jag har svårt att finna någon med samma passion som jag.

Bara man är väl förberedd ser han det inte som farligt att ge sig ut ensam.

DENNA DAG bär isarna under Leo Byskata. Men han har upplevt att Guds nåd bär varje dag.

– Nu har jag isdubbar och ombyteskläder med mig. Jag har varit i vaken förr och vet hur jag ska ta mig upp därifrån. Det är charmigt, men inget självändamål.

Dumdristig är han inte.

– Jag överväger alltid riskerna och förbereder mig noga.

Talar Gud till dig i naturen?

– Nej, det är inte där jag får min andliga föda. Den får jag från bibelstudier, undervisning, Bibeln och andra böcker.

För ett och ett halvt år sedan fick han ett knä i huvudet då han spelade fotboll.

– Jag minns inte så mycket av händelsen, men jag tror jag förlorade medvetandet. Jag hade också andra motgångar som gjorde att jag blev knäckt

och började funderade på syftet med allting. Det var en svår period. Allt kändes bara sämre och sämre. Men så vände allt så plötsligt att det bara kan ha varit genom Guds ingripande. Jag kände att jag fick nya möjligheter. Framför allt kom livsglädjen tillbaka.

Den svåra tiden varade i åtta-nio månader

– I Jakobs brev står att vi ska glädja oss åt provningarna. Då provades både min tro och relationerna. Nu när jag ser tillbaka så känner jag glädje över det.

– Även om det känns hopplöst för stunden får vi lita på att Herren som påbörjat ett gott verk också kommer att slutföra det. Han tänker ur ett evighetsperspektiv, så det är inte sagt att det sker medan vi lever här på jorden.

LEO BYSKATA

TERJÄRVBO I EXIL I VASA. STUDERAR PRODUKTIONSEKONOMI VID VAASAN YLIOPISTO.

FAMILJEN BESTÅR AV FÖRÄLDRAR, EN ÄLDRE SYSTER OCH EN YNGRE BROR. FLICKVÄN I KARLEBY.

TYCKER OM UTMANINGAR OCH ATT VISTAS UTMOMHUS I NATUREN.

SPELAR UNDERVATTENSRUGBY OCH HAR HOPPAT FALLSKÄRM.

Sofia Torvalds fick litteraturpris

BOK. Kyrkpressenredaktören **Sofia Torvalds** tilldelades i söndags, på Runebergsdagen, ett av Svenska litteratursällskapetets litteraturpris. Hon fick priset på 10 000 euro för boken *Bliv du hos mig*.

I prismotiveringen beskrivs boken som en "ärlig, dramatisk och vemodig berättelse om separationer och uppbrott, om förfäders

FOTO: CHRISTA MICKELSSON

val och den effekt de har på oss, och om de val som vi själva gör här och nu."

Ta kontakt:
040 912 3762
info@grabbarنافlytt.fi

Grabbarna Flytt

Flytt- och logistikjänster i Egentliga-Finland samt Huvudstadsregionen

Grabbarna erbjuder flexibel, **tvåspråkig** flytthjälp!

Behöver ni hjälp med bostadsflytt, kontorsflytt eller utlandsflytt? Vi fixar allt!

Grabbarna fixar allt!

Hagaro Pensionärshem i Norra Haga, Helsingfors

Är du i behov av serviceboende.

Hos oss bor du tryggt, med svenskspråkig personal dygnet runt. Vid behov har vi tillgång till läkare dygnet runt.

Kontakta oss så berättar vi mera eller besök oss.

Föreståndare Carola Aspholm-Backman
tel. 050 572 4216
anträffbar vardagar kl.9-15
www.hagaro.net

Generations- skifte kan bli nystart i Hangö

VÄSTNYLAND. Var finns de lediga jobben i Hangö, i staden som länge dragits med hög arbetslöshet och stor utflyttning? Snart är svaret: i församlingen.

TEXT OCH FOTO: **CHRISTA MICKELSSON**

I Hangö svenska församling går kyrkoherden, kaplanen, kantorn, ungdomsarbetsledaren och diakoniarbetaren i pension eller deltidspension inom ett drygt år. Vad händer i en församling där så många av de anställda byts ut på så kort tid?

Gunnel M Helander, förtroendevald i församlingen, vice ordförande i församlingsrådet och Hangöbo sedan 26 år tillbaka, är förhoppningsfull.

– Det här är ett gyllene tillfälle att göra något nytt. Vår förhoppning är att några familjer kunde tänka sig att flytta till Hangö tillsammans. Man behöver inte åka som missionär till Afrika eller Asien, man kan komma till Hangö!

På det stora hela är Hangö svenska församling en rätt välmående församling med drygt 3 000 medlemmar, en livlig barnverksamhet och en populär gospelkör. Församlingen håller också på att få ordning på sin stora fastighetsmassa, som under många års tid varit ett bekymmer för ekonomin. Någon annan svenskspråkig församling finns inte på orten.

– Vi är flexibla och kan tänka oss att skraddarsy lösningar för dem som vill göra en insats i vår församling, säger Helander.

Sol, vatten och utmaningar

Kyrkoherde **Anders Laxell** är först ut att lämna församlingen.

– Jag har lämnat in ansökan om avsked från och med årsskiftet, men före det har jag många semesterdagar att ta ut. Den lediga tjänsten kommer att utannonseras inom kort.

Han hoppas kunna lämna över stafettpippen och introducera den nya herden i arbetet i lugn och ro under hösten.

Laxell har jobbat i församlingen i över tjugo år, först som kaplan och sedan 2003 som kyrkoherde.

– En av de bästa sakerna har varit att jag sällan hört någon säga: ”Så här har vi aldrig gjort” eller ”Så här har vi alltid gjort”. Människor är beredda att pröva på nya saker. Jag tror att horisonten och de friska vindarna påverkar oss på det sättet. Det finns en beredskap att se saker i ett längre perspektiv.

Trots de friska vindarna och den kanske oslagbart vackra naturen har Hangös befolkning minskat med en fjärdedel sedan början av 2000-talet, från cirka 12 000 invånare till cirka 8 000. Finanskrisen 2008 slog hårt mot orten och många stora industrier slog igen sina dörrar.

Under helger och om somrarna är Hangöborna däremot många. Största delen av de bostäder som lagts ut till försäljning har köpts av personer som använder dem som fritidsbostäder, vilket betyder att få hus står helt tomma.

Också i församlingen märks fritidsborna av.

– Många av dem deltar i församlingens verksamhet, till exempel under julhelgen och vid musikkvällar, för att inte tala om dop och vigslar.

Karin Ingberg-Wiberg, vice ordförande i församlingsrådet, säger att fritidsborna är välkomna i verksamheten.

– Vi kunde också jobba mer för att nå fler av dem, säger hon.

Trumfkort: barn och gospel

Fritidsbor råder det alltså ingen brist på i Hangö. Men problemet med dem är dessvärre att deras barn inte syns i befolkningsstatistiken. Den dalande nativiteten har däremot inte ännu påverkat församlingens livliga barnverksamhet. En av dem som står för kontinuiteten i församlingen framöver är **Lenita Söderblom**, barnarbetsledare i församlingen. Hon har jobbat tjugo år i församlingen och fort-

fram ett bra förslag, som hela gruppen står bakom, säger revisionsgruppens ordförande, biskop emeritus **Esbjörn Hagberg**.

Arbetet med kyrkohandboken har varit en lång process. En av utgångspunkterna för arbetet var att handboken skulle anpassas till bi-

ESBJÖRN HAGBERG.
FOTO: MAGNUS ARONSON/IKON

belöversättningen från år 2000. Missnöjet med handboksförslaget har tidvis varit så stort att Kyrkans tidning skrivit om ”fullt krig”. Det är främst kyrkomusikerna som varit missnöjda med förslaget. Esbjörn Hagberg säger att förändringar gjorts där det varit möjligt.

KYRKAN I Hangö fyller 125 år i år.

sätter gärna i många år till.

– Jag är Hangöbo sedan födseln och kan inte tänka mig att bo någon annanstans. Det finns ingen plats som är så vacker som Hangö. Folk säger att det blir dött i Hangö när sommaren tar slut, men det stämmer inte. Då har vi ortsbör fullt upp med hobbyer och intressen av olika slag.

Församlingens dagklubb är fullsatt och Lenita Söderblom har byggt upp ett gott samarbete med dagvården, förskolan och skolan.

– Vår stora kramisgudstjänst på hösten är mycket välbesökt och då är tröskeln låg att komma till kyrkan. Min förhoppning inför framtiden är att den traditionen får leva kvar och att Hangöborna fortsätter vara medlemmar i kyrkan.

Hon använder mycket musik i arbetet och samarbetar nära med kantorn. – Vi sjunger alltid mycket tillsammans med barnen när vi besöker daghem och förskola.

Ett av målen framöver är att gudstjänsten ska bli mer barnvänlig.

SVERIGE KYRKOHANDBOK

Ny handbok på slutrakan

Revisionsgruppen för Svenska kyrkans nya kyrkohandbok har arbetat fram ett slutförslag till handboken. Det ska överlämnas till kyrkostyrelsen senare i vår.

– Vi tycker att vi lägger

KÖNSNEUTRAL VIGSEL

Norge fick nytt vigselformulär

Den första februari tog Norska kyrkan i bruk ett könsneutralt vigselformulär, där bland annat orden ”brud” och ”brudgum” tagits bort. En stor majoritet av kyrkomötet röstade för det nya formuläret. Det gjorde också en del av dem som är emot kyrklig vigsel av samkönade par. Dessa framförde önskan att det gamla vigselformuläret fortsättningsvis används vid vigsel mellan man och kvinna.

Det norska kyrkomötet röstade för vigsel för samkönade par redan i april. Prästerna har rätt att välja om de förrättar vigseln av ett samkönat par eller inte.

”Var solidariska”

VIGSEL. Kyrkoherde Martin Fagerudd är redo att upplåta kyrksalen för vigsel av samkönade, de andra herdarna i huvudstadsregionen avvaktar. Biskop Björn Vikström manar till försiktighet.

TEXT: SOFIA TORVALDS & CHRISTA MICKELSSON

Martin Fagerudd, kyrkoherde i Vanda svenska församling, kan tänka sig att upplåta församlingens kyrksal för vigsel av homosexuella par. Han är den enda av huvudstadsregionens svenska kyrkoherdar som är redo att upplåta kyrksalen för vigsel, visar en enkät gjord av Kirkko & kaupunki och Helsingin Sanomat.

Varför kan du tänka dig att upplåta kyrksalen även om du själv och prästerna i församlingen inte viger samkönade par?

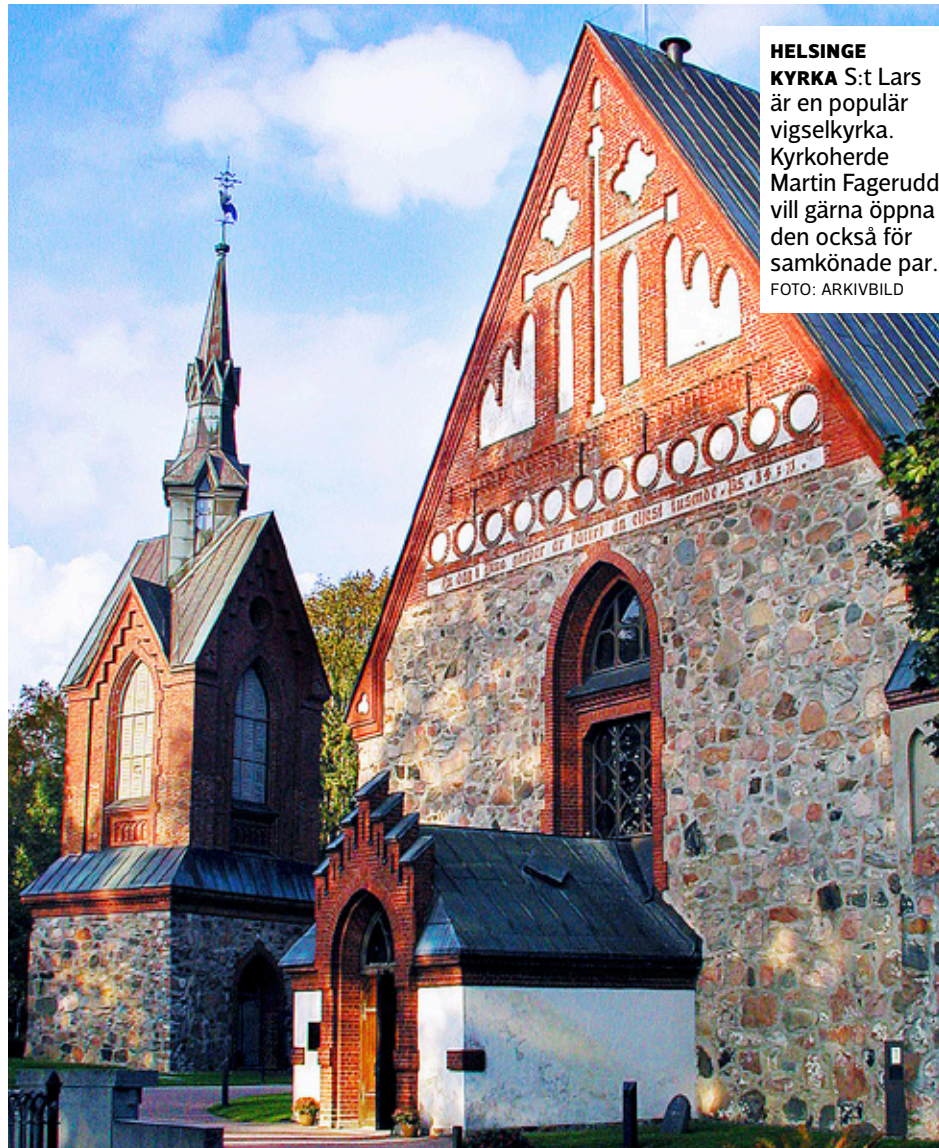
– Jag svarade att jag tycker att samkönade par åtminstone borde få använda vår kyrksal, i alla fall om det handlar om en kyrklig vigsel och det är en präst som viger. Att jag inte ännu kan viga samkönade par själv beror på att jag är solidarisk med biskopen som gett anvisningar. Men å andra sidan är vi alla i prästkollegiet här i Vanda svenska församling överens om att vi viger samkönade par så fort kyrkan ger grönt ljus, säger Fagerudd.

Majoriteten av kyrkoherdarna i huvudstadsregionen svarade att de inte upplåter församlingens kyrka för vigsel av homosexuella par. Roger Rönnberg, kyrkoherde i Esbo svenska församling, motiverar sitt beslut så här:

– Kyrkan tillåter inte vigsel av samkönade par. I vår församling vill prästerna följa de anvisningar som kommit från biskopsmötet och våregenbiskop. Om vi öppnade kyrkliga utrymmen för en vigsel av samkönade par så skulle den förrättas av magistratens företrädare, vilket inte är tänkbart i kyrkrummet, eller av en präst utifrån som tänker på annorlunda sätt, säger Rönnberg.

Han vill följa med utvecklingen i kyrkan och inte bryta mot de direktiv som prästerna fått.

– Eftersom vi i Esbo har en servicecentral som bokar

HELSINGE KYRKA S:t Lars är en populär vigselkyrka. Kyrkoherde Martin Fagerudd vill gärna öppna den också för samkönade par. FOTO: ARKIVBILD

▲ **BIRGIT ISAKSSON** och Gunnel M Helander värmer upp inför församlingens rådets möte.

– Det är många aspekter man måste tänka på för att kunna göra en gudstjänst där barn trivs. Prästen är i nyckelposition men alla måste samarbeta, för det är ett stort arbete som krävs för att få till ett nytt tankesätt.

Varje onsdag övar kören South Point Gospel i församlingshemmet på Parkgatan 7.

– Hangöborna har verkligen tagit kören till sitt hjärta och kommer till konserterna, säger **Benita Forsman**, förtroendevald i församlingens råd och Hangöbo sedan födseln.

Kantorn och körledaren **Roland Näse** arrangerar alla låtar så de ska passa körens medlemmar.

– Han vet vad stämmorna kan prestera, och därför blir resultatet så fantastiskt, säger Anders Laxell.

De som går i pension är:

- Anders Laxell, kyrkoherde, sommaren 2017.
- Margareta Puiras, kaplan, sommaren 2018.
- Roland Näse, kantor, december 2018.
- Ebba Laxell, ungdomsarbetsledare, deltidspension 1.1.2017.
- Tage Nylund, diakoniarbetare, deltidspension 1.3.2017.

◀ **LENITA SÖDERBLOM** är en av få anställda i Hangö församling som inte går i pension inom de närmaste åren.

kyrkor och kapell gemensamt för alla sex församlingar, så vill vi också handla lika mot alla. Det här är min personliga åsikt men gemensam för kyrkoherdarna i Esbo, säger Rönnberg.

Gena inte i kurvorna

När trettio kyrkoherdar får frågan om hur de ställer sig till vigsel av samkönade par efter att den nya lagen träder i kraft i mars är det oundvikligt att svaren varierar, säger biskop **Björn Vikström**.

Vad anser du om Vandaherden Martin Fagerudds beslut att öppna kyrksalen för vigsel av samkönade par, ifall vigseln förrättas av en utomstående präst?

– Kyrkoherden bestämmer tillsammans med församlingens råd om hur kyrkorna i respektive församling används, och jag har inte befogenheter att köra över dem. Samtidigt vill jag fortsättnings-

MARTIN FAGERUDD.
FOTO: ARKIV/MARINA WIIK

vis vara tydlig med att kyrklig vigsel inte i detta nu är möjlig enligt vår kyrkas ordning, och jag hoppas att kyrkoherdarna vägleder sina präster enligt detta – vilket Martin Fagerudd också sagt sig göra, säger Björn Vikström.

Han påpekar att det finns alla möjligheter att tillsammans planera och förverkliga en vacker och stämningsfylld ceremoni där man gläds med paret som gift sig borgerligt och tackar Gud för att de hittat en livskamrat som vill dela sorg

och glädje med dem.

– Det här kan till exempel ske i kyrksal, församlingshem, vid bröllopfesten eller i parets hem.

På Facebook skriver Björn Vikström att om alla gör som de själva tycker leder det lätt till totalt kaos.

– Som gammal fotbollstränare brukar jag jämföra med det gemensamma spelets villkor: en spelare som tycker att en viss regel är idiotisk kan inte bara börja spela efter sina egna regler, utan måste tålmodigt försöka få en ändring till stånd i de organ där sådana beslut fattas. I vår kyrkas fall är det kyrkomötet. Det kan kännas frustrerande att beslutsprocesserna är långsamma, men om man vill vara solidarisk med den kyrka man tjänar måste man acceptera att det rätta sättet att påverka är att gå via de kanaler som finns, utan att gena i kurvorna, skriver Vikström.

PRIS FREDARBETE

Russ Stendal fick två priser

Den amerikanska missionären **Russell Stendal** i Colombia har fått två pris för sin insats för freden i landet. I en ceremoni i sin hemkyrka i Bogota senaste vecka fick han både First Step Forums Shahbaz

Bhatti Freedom Award och Martyrkyrkans vänners Pro Fidepris.

I sitt tal vid överlåtelseceremonin sade **Johan Candelin**, grundare av First Step Forum och ordförande för MKV, att Stendal förtjänade utmärkelserna för sitt extraordinära fredsarbete under 32 år.

– Hans arbete har lett till att många hjärtan förändrats, både bland ledarna för Farc-gerillan och armén. Många har helats med hjälp av bön. Jag har aldrig sett något liknande, sade Candelin.

Shahbaz Bhattis frihetspris har fått sitt namn efter **Shahbaz Bhattis**, den för-

sta kristna ministern i Pakistan, som mördades för fem år sedan för sin kritik av hädelselagarna i landet. Tidigare pristagare är påven **Franciskus**, den burmesiska ledaren **Aung San Suu Kyi**, doktor **Hany Hanna** i Egypten och biskop **Malkhaz Songulashvili** i Georgien.

– Det är första gången Bhatti-priset och Pro Fide tillfaller samma person, säger Johan Candelin till Kyrkpressen.

Kyrkpressen har tidigare berättat om Stendahl och hans insats för att nå Farc-gerillan med evangeliet och hur det förändrade gerillaledningens hjärta.

Medan Candelin var i Colombia träffade han även två ledare för Farc.

– De upprepade att det inte hade blivit något fredsavtal utan väckelse, säger Candelin. Det är något som världspresen inte alls noterat. Det passar inte in i deras vokabulär.

◀ **JOHAN SANDBERG**

Om mitt andliga kapital

TRO. En gudsrelation börjar kanske med att man samlar andligt kapital, skriver Karin Erlandsson. Hon fick sitt kapital i söndagsskolan i Byagården, där det var fest när flanellografen drogs fram.

TEXT: KARIN ERLANDSSON

JAG MINNS inte första gången jag tänkte på Gud.

Jag minns första gången jag drömde om mitt barn. Det var några dagar efter förlossningen, och plötsligt en natt fanns han där, i mitt undermedvetna.

Men jag minns inte första gången jag tänkte på Gud.

Det kan bero på kartongen med bönen fastnålad på väggen intill min säng "När jag lägger mig till ro ..."

Från begynnelsen var änglar och Jesus och Gud en del av min vardag, lika konkreta som frallorna vid söndagsfrukosten.

Så här såg nämligen söndagsmorgnarna ut:

Vi åt nygräddat bröd som kalljäst över natten, och vi fick läsa serietidningar. Kalle Ankorna från den här tiden har glansiga smörfläckar.

Efter brödet gick vi till söndagsskolan. Det var det aldrig diskussion om. Liksom det aldrig var en diskussion om Gud.

ALLA BARN gick till söndagsskolan. Alla utom Markus. Jag var avundsjuk på honom för att han fick vara hemma och se på tv.

Söndagsskolan hölls i Byagården, en liten röd byggnad där det drog om fötterna. Det luktade kallvind och kaffesump om min första söndagsskola, stolarna var bruna och noppriga, bordet lågt och kallt under armbågarna.

Jag minns ingenting från söndagsskolan. Eller: jag minns detaljer som rimligen inte har något med Gud att göra.

Jag minns de små röda psalmböckerna med gummiaktiga pärmar, jag minns skrynkliga papper med liturgi. Jag föreställer mig att den kopierade texten var blå och att pappret luktade kopieringsvätska, men det kan vara en efterhandskonstruktion.

Jag minns flanellografen som något modernt. Tänk att Jesus och lammen fastnade på bakgrunden! Flanellograf användes inte ofta i Byagården, det var alltid något av en fest då den drogs fram.

Jag minns hur stolt jag var första gången jag kunde liturgin utantill, och nu, så här trettiofem år senare, förundras jag över att söndagsskolan hade en liturgi.

Det här med Gud var seriösa saker i Forsby byagård på åttiotalet.

Det var då jag lärde mig trosbekännelsen.

Det var då jag lärde mig psalmer, som jag som vuxen till min förvåning fortfarande kan utantill.

EGENTLIGEN TROR jag att det var just det som söndagsskolan gjorde, den gav mig inte en barnatro eftersom tron var självklar, men den gav mig andligt kapital. Jag är hemma bland psalmer och trosbekännelser, jag tvekar inte när jag ska stiga upp och när jag ska sitta ner.

Det andliga kapitalet är sorgligt eftersom Ta till exempel de sörjande.

I min församling ska anhöriga under tacksägelsen stiga upp och tända ljus i ljuskronan. Långt innan det är dags, känner man igen de sörjande. Det är de som behåller jackorna på.

Vi som går regelbundet i kyrkan tar av oss jackorna innan vi ens satt oss i bänken. Vi placerar psalmboken ovanpå gudstjänstformuläret så att det lösa

NÄR TÄNKTE

Karin Erlandsson första gången på Gud? Det minns hon inte, för Gud, änglar och Jesus var tidigt konkreta delar av hennes vardag.

pappret inte ska ramla, vi lägger jackan bakom oss och vantarna bredvid. Vi hälsar och pratar med vanliga röster, möjligen lite för högt. Vi betar oss som om vi hörde hemma i kyrkbänken. Det gör vi också.

Engångsbesökarna, de anhöriga, behåller jackorna på. De flyttar sig fram och tillbaka på bänken och viskar. Eller så stirrar de rakt framför sig och väntar på att allt ska vara över.

(Här kan vi notera att jag definierar ett "vi" och ett "de". Det är egentligen strängt förbjudet. Det kan inte finnas ett vi och ett de om alla är ett. Men låt oss säga så här: en del av oss behåller jackorna på.)

Så gers sig det andliga kapitalet till känna.

HÄROMSÖNDAGEN SATT en äldre man framför mig. Han hade kostym och slips, han hade tagit av sig jackan. Han utstrålade den värdighet som bara vithåriga män över nittio kan utstråla.

Hans fru hade dött, också hon över nittio.

Mannen visste exakt vad han skulle göra. Han bar kostym med självklarhet, för vad ska man annars klä sig i när man just blivit änklings. Han bugade och tände

ljus och varenda rörelse satt ryggmärgen.

Jag tänker att också han för länge sedan läst liturgi i en röd byagård.

FAKTUM ÄR att jag har mer gemensamt med en troende muslim än en ateist.

Vi erkänner något större än oss själva, att det finns en plan och en mening och en liturgi. Det finns ljus att tända och böner att sända. Det finns en ensamhet som inte är sann.

I tonåren hade jag turen att inte drabbas av en överreligiös ungdomsledare. I min generation finns det så många som fått sin tro krossad av tungotalande sådana.

Självklarheten från byagårdarna demolerades inte av frälsningsbullar på gågatan i Jakobstad, den där tilliten försvann aldrig. Det är jag glad över eftersom förlusten verkar ta resten av livet att bearbeta.

Jag hade tur. Ingen har tagit tryggheten från mig.

Liturgin kan vara förvirrande för dem som besöker kyrkan första gången, för dem som behåller jackorna på. När ska man egentligen sätta sig ner, och vem ska läsa med i bönerna? Det kan göra att sällan-besökarna känner sig utanför den koreografi de jacklö-

sa utför med självklarhet.

Jag tycker att kyrkan hanterar dilemmat på det enda vettiga sättet: med upprepning.

Liturgin är densamma från byagården i Forsby på åttiotalet till St Görans kyrka i Mariehamn i dag. Går man en par, tre gånger i mässan får man koll på den. Och ingenstans i samhället kan man något från början, också kölapparna på apoteket är en kod att knäcka.

MAN KUNDE säga att det andliga kapitalet är en lättknäckt kod.

Man kunde också säga att man borde minnas första gången man tänkte på Gud. Att upplevelsen borde ha varit så skakande att kontinentalplattor flyttades.

Eller också är det en bra sak.

Redan i moderlivet tänkte Gud på mig. Jag kan säga tack detsamma.

Tro, hopp och kärlek.
I en ny serie skriver Karin Erlandsson om hur man får och upprätthåller en tro som håller trots vardagens slitningar.

I VECKANS recept kombineras olika smaker på ett lyckat sätt.

En sked honung

ÄTA TILLSAMMANS.

Hans föda var gräs-
hoppor och vildho-
nung, står det om
Johannes döparen.
Extremt, men en sked
honung ger smak åt
dagens recept.

TEXT OCH FOTO:
ROLF AF HÄLLSTRÖM

Honung och vildhonung upp-
lever en medicinsk renässans
just nu, itakt med att den vett-
lösa användningen av antibioti-
ka i många länder ger oss allt
fler resistenta bakteriestam-
mar. Vildhonung kan ha ett
brett spektrum av mjölksyre-
bakterier som tar sig an ock-
så tråkiga bakterier.

Sedan i julas står en burk
med inlagda syrsor på vår
kökshylla. Burken är försedd
med ett pappersgill med
texten "får öppnas först när
myndigheterna gett sin till-
åtelse att använda insekter
som föda". Syrsor och gräs-
hoppor är släkt och i Mexi-
ko är rostade gräs-
hoppor en delikatess. Johannes hade sitt
proteinintag på det torra.

Äta insekter marknads-
förs som en lösning på mat-
bristen, men med ett globalt
matsvinn på 30-40 procent
är det inte där skon klämmer.
Receptet med Johannesgräs-
hoppor får vänta.

Författaren **Pamela
Druckermann** väckte för
några år sedan debatt med
boken *Franska barn kastar in-
te mat*. Den handlar om kol-
lisionen mellan amerikansk
och fransk uppfattning om
hur barn ska uppfostras, där-
med också om mat.

Franska presidenten **Char-
les de Gaulle** förklarade på
sin tid skillnaden med att
USA har hundra religioner,
men en sås. Frankrike har en
religion, men hundra såser.

I en parisammans *cadre*
ingår att barn inte behöver
äta allt, men ska smaka på
allt. *Cadre* står för de omut-
bara regler som sätter grän-
sarna för franska barn.

Det specifikt franska med
barnuppfostran är den breda
konsensus som råder. Där-
för kan barnkrubbarna föl-
ja samma *cadre*, småbar-
nen serveras måltider med
mer än en rätt och presen-
teras olika smaker. Krubbor-
nas menyer läggs upp av ett
rätt stjärnkock som också

funderar på om barn som in-
te gillar broccoli kanske kan
äta det i en annan konsistens.

Men nu till honungen. Ut-
gångspunkten är enkla sta-
pelvaror som man kan räk-
na med att finns i köket, som
lök, paprika och tomat.

Etniska recept kombine-

rar olika smaker på ett lyckat
sätt. Veckans turkiska mene-
men skulle inte vara vad den
är utan sin vitlöksyoghurt.
Dessutom måste ingredien-
serna skäras upp tillräckligt
fina och pannan måste ko-
ka tillräckligt torr innan ägg-
gen läggs i.

MENEMEN MED VITLÖKSYOGHURT

- 2 msk olja
- 2 lökar av medelstorlek
- 1 paprika
- 4-5 tomater av medel-
storlek
- 1 vitlöksklyfta
- salt och peppar
- 1 msk honung
- 2-3 ägg (1 per person)
- 1/2 dl klippt persilja

- VITLÖKSYOGHURT
- 2 dl turkisk yoghurt
- 1-2 vitlöksklyftor
- 1-2 tsk citronsaft
- 1 tsk socker
- 1/2 dl klippt persilja

- Finskar vitlöken, blanda
den med de övriga ingre-
dienserna i yoghurten och
placera i kylskåp.
- Finstrimla löken och pap-

rikan, tärna tomaterna och
klipp persiljan.

• Hetta upp stekpannan
och häll i oljan. Lägg i lök,
paprika och vitlök och stek
tills de börjar mjukna.

• Lägg till de tärnade
tomaterna och honungen
och rör om.

• När vätskan har avdun-
stat (inte för tidigt!), lägg
till kryddorna och hälften
av persiljan.

• Gör två-tre gropar i
blandningen, en för varje
matgäst, och knäck ett
ägg i varje grop. Sänk spi-
sens värme till minsta
möjliga och stek tills vitan
stelnat.

• Lägg till resten av persil-
jan och servera maträtten
med ljust bröd och vitlöks-
yoghurt.

VÅGA FRÅGA

Kontakt – trots avstånd

• MARIA SUND-
GREN-LILLQVIST
är kognitiv
psykoterapeut
och svarar på
läsarfrågor
om familj och
relationer.

Jag har en gammal vän som tyvärr
bor långt borta, men vi känner
fortfarande varandra väl. Nu fick
jag nyligen reda på att min vän inte
mår så bra. Jag vill ju bara hjälpa på
alla sätt och vis, men har egentligen
ingen praktisk möjlighet att vara en
aktiv del av hens vardag. Jag är så
orolig. Hur ska jag förhålla mig?

DET ÄR ett svårt dilemma, att bo långt
borta när du önskar vara närmare din
vän. Du vill vara konkret närvarande i
din väns liv. Att varje dag vara närva-
rande är inte möjligt, men kanske kan
du hälsa på din vän då och då. Då kan
du hjälpa hen med praktiska saker, om
det behövs. Då kan ni umgås och prata.

I DAGENS värld, med goda möj-
ligheter att kommunicera på
olika sätt, trots avstånd, kan
ni ha rätt mycket kontakt. Ni
kan ringa varandra, ni kan
tala med varandra på Sky-
pe eller skicka e-post eller
meddelanden åt varandra.
Att hålla kontakt kan ni göra
varje dag, om ni så vill. Dessa
sätt att hålla kontakt är ett
mycket bra sätt att hålla sig
uppdaterade med vad som händer i varandras liv.

Det är inte samma sak som att träffas "på riktigt", men
många gånger har vi så många aktiviteter i våra liv att det inte
är möjligt att träffas varje dag, fastän vi bor på samma ställe.

**"Ni kan ringa var-
andra, ni kan tala
med varandra på
Skype eller skicka
e-post eller med-
delanden åt var-
andra."**

DU BEHÖVER förstås berätta för din vän att du är orolig och att
du önskar att du kunde vara mera närvarande i hens liv. Du
kan också fråga hur vännen önskar att du förhåller dig till
hen. Fråga om du kan hjälpa till på något sätt.

Om hens problem blir mycket svåra och långvariga kan
det vara skäl att hjälpa hen att få professionell hjälp. Då kan
du slappna av, och ge över ansvaret åt någon annan.

Du som vän kan inte ha total ansvar för hennes månde,
så det kan kännas som en lättad för dig att veta att det
finns andra människor i hens närhet som kan hjälpa hen.

I DAG har vi bättre
chanser än någonsin
att stöda vänner
som bor långt borta.
FOTO: FREEIMAGES

Fråga KP:s expertpanel

I KP:s frågespalt besvaras frågor om tro och andlighet av
präster i den lutherska kyrkan. Frågor om relationer, häl-
sa, familj och fostran besvaras av sjukskötare och kyr-
kans familjerådgivare. Redaktionen behöver ditt namn
och dina kontaktuppgifter, men du får gärna ställa din
fråga anonymt i tidningen. Redaktionen väljer och redige-
rar frågor. Adressen är redaktionen@kyrkpressen.fi
eller Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors.
Märk kuvertet "FRÅGA". Panelen besvarar frågor endast
i tidningen.

PÅ TVÄREN JOHAN SANDBERG

En farisés beklännelse

Senaste söndag firades
kyndelsmässodagen och
i gudstjänsten lyftes lju-
set fram både
i psalmsur-
valet och pre-
dikan. I predi-
kan fick vi höra
att ljuset fram-
står allt klarare

när mörkret tättnar. Jag de-
lade kyrkbänk med en god
vän som brukar säga exakt
så. Våra blickar möttes och
vi instämde med en be-
kräftande nick. Ljuset lyser
trots att ondskan och res-
pektlösheten ökar. Kärle-
ken kallnar.

Förvånansvärt nog är alla

överens om vem som per-
sonifierar ondskan. Det är
Någon Annan. Inte jag. Ab-
solut inte jag.

På sociala media delar vi
länkar och åsikter om Nå-
gon Annan. Någon Annan
gör si och tycker så. Nå-
gon Annan har missförstått
det här med yttrandefrihet

och tror det betyder att det
är okej att häva ur sig precis
vad som helst om vem som
helst. Utan att ha träfat Nå-
gon Annan IRL (i det verkli-
ga livet) gör man personlig-
hetsanalyser och ställer di-
agnoser.

Inom kristenheten be-
skyller vi gärna Någon An-

nan för konservatism, libe-
ralism, skenhelighet, hyck-
leri eller fariseism.

Inte heller det berör mig.
För jag beskylldes ju ingen.
Jag utropar: Tack Gud för att
jag inte är som fariséerna!

Och så händer det. Jag
beskyller Någon Annan.
Förlåt mig Gud. Jag har

just visat vilken farisé jag
är genom att skriva detta.
Tack för att du förlåter.

Att mörkret tättnar be-
tyder inte att Gud lagt sig
för att sova. Han jobbar på
där jag minst anar det. Det
största jobbet gör han in-
om mig. Ser jag det ser jag
också ljuset.

TRÄNING. Ryms det andliga livet med i en kroppsfixerad kultur? Var passar tron in i idrottens värld? KP har talat med en triathlon-utövande präst, en fysioterapeut och en professor i teologi.

Kropp, själ och ande

TEXT: EMELIE MELIN

Passar en kristen tro in i jakten på den perfekta kroppen och fitness-livsstilen, i vår utseende- och prestationsfixerade kultur? Vad är relationen mellan idrott, träning, andlighet och religion? När blir idrotten en gud? Vad säger Bibeln om vårt förhållande till vår kropp?

Magnus Riska är stiftsdekan som satsar på triathlon. Han siktar i år på personligt rekord, gärna under elva timmar, på långdistans-FM.

– Ända sedan jag var liten har jag tyckt om idrott i olika former. Efter armén tränade jag rätt mycket kroppsbyggnad. Min mamma, som var kristen, sade en gång åt mig ”du skulle också kunna tänka på din själ och inte bara på din kropp”. Jag svarade ungefär: ”Äh, en sund själ i en sund kropp.”

Riska blev själv kristen som 19-åring. Han kände få andra troende som satsade på idrott, men ville gärna visa att man kan vara kristen och sportintresserad på samma gång. Senare hittade han löpningen, löpte sitt första halvma-

raton 1990 och maraton året efter. Sedan dess har det blivit ungefär ett lopp per år. Numera satsar han på triathlon.

– Mitt första långdistans-triathlonlopp genomförde jag 2012. Jag är medlem i Helsinki Triathlon. Många där vet att jag är präst och de tycker väl att det är intressant att ha en präst med i gäng-et. Jag har själv upplevt att jag har en uppgift bland dem. Och det är mer än en gång som jag fått goda tankar till en predikan medan jag tränat.

Nina Iljala är 28 år, nyutbildad fysioterapeut och studerar pedagogik vid Helsingfors universitet. Som 14-åring började hon leda församlingens bollklubbar. Hon har utövat många olika idrottsgrenar och tränar på fritiden både ensam och i lag.

– Jag har funderat på relationen mellan tro och idrott när det gäller självbild och människovärde. I idrotten får och kan jag sträva efter att göra mitt bästa, men enligt den kristna tron är mitt människovärde inte beroende av presentationer, vinster eller förluster. Det här ger mig friheten att glädjas över idrotten; livet är en fantastisk gåva och

min kropp möjliggör många olika äventyr som jag med glädje får ta del av.

I vardagen knyts tro och träning samman till exempel när hon lyssnar på lovsånger under en löprunda. Idrotten har bland annat lärt henne tålamod, långsiktigt tänkande och att ta hänsyn till andra.

Mikael Lindfelt är professor i teologisk etik och religionsfilosofi vid Åbo Akademi och har forskat i bland annat idrottsetik och livsåskådning.

– Jag har alltid varit idrottsintresserad och själv idrottat ganska mycket genom åren. Jag har också länge varit intresserad av religion, teologi, tankar och mönster i den kristna tron. Så det är en kombination av två passioner i mitt liv, religion och idrott.

Konkurrerar idrott med religion?

Lindfelt berättar att det finns flera olika sätt att förstå relationen mellan idrott och religion. Idrotten kan ha en religiös funktion i en människas liv, ibland till den grad att den uppfattas som en konkurrent till religion – som när ett fotbollsfan lever och andas sin klubb. Stora

VARE SIG vi själva trivs bäst i löpspåret eller tv-soffan är tränings-selfies, maratonlopp, matlådor och jublande fotbollsfans fenomen av vår tid. Bibeln talar om att ära Gud med kroppen, men påminner ändå om vad som är viktigare än de yttre egenskaperna. FOTO: COLOURBOX

idrottsevenemang påminner om religiösa fenomen: de har sina egna symboler, helgedomar och hjälteberättelser. Viktiga idrottshändelser kläs i religiöst språk och inställningen till idrott kan påminna om inställningen till det heliga. Vanligen utgår vi från att idrott och religion är helt olika fenomen, men för en del människor kan idrott vara ett sätt att uttrycka tacksamhet till Gud för den talang de fått.

– Det är inte så ovanligt att idrottsutövare på den absoluta toppen har en kristen bekännelse, påpekar Magnus Riska. Min uppfattning är att man helt enkelt är medveten om att man inte klarar det på egen hand. Kraven är så tuffa. Några gånger i samband med långdistans-triathlontävlingar har jag hållit en kort andakt med välsignelsen tillsammans med dem som varit i min närhet. Ingen har någonsin tackat nej till det.

– Jag har fört många intressanta teologiska diskussioner vid sidan av spelplanen, säger Nina Iljala. Idrott är ekumeniskt, på planen spelar det ingen roll vilket samfund du hör till.

Ur Bibeln om kropp och ande

1 Kor. 6:19-20: Vet ni inte att er kropp är ett tempel för den heliga anden, som ni har inom er och som ni har fått från Gud? Ni tillhör inte er själva. Gud har köpt er och priset är betalt. Ära då Gud med er kropp.

1 Tim. 4:8: Kroppsövningar är nyttiga på sitt sätt, men gudsfruktan är nyttig på alla sätt, med sitt löfte om liv både för denna tiden och den kommande.

5. Mos. 8:10: och du då äter dig mätt, skall du prisä Herren, din Gud, för det rika land han har gett dig.

1. Sam. 16:7: Men Herren sade till Samuel: "Fäst dig inte vid hans utseende och hans resliga gestalt – honom har jag förkastat. Herren ser med andra ögon än människor: människor ser till det yttre, men Herren ser till hjärtat."

Jes. 40:31: men de som litar till Herren får ny kraft, de får vingar som örnar. De springer utan att bli trötta, vandrar utan att mattas.

Vardagsmotion på Bibelns tid

Vad säger då Bibeln? Magnus Riska hänvisar bland annat till Första Korintierbrevet, där kroppen kallas ett tempel (se faktarutan).

– Människans kropp är en fantastisk skapelse. Viska inte låta den förfalla. Vi är inte skapade att sitta utan att röra på oss.

– På Bibelns tid var världen annorlunda, det fanns inte motorfordon eller teknologi. I många av Bibelns berättelser hittar vi människor som går. I dag skulle det kallas vardagsmotion, säger Nina Iljala.

I Lukasevangeliet skyndade Maria från Nasaret för att besöka sin släkting Elisabeth i Juda bergsbygd. En resa på 150 kilometer som skulle varit tung även på åsneryggen, konstaterar Magnus Riska.

– Jesus, lärjungarna och deras samtid hade antagligen en otrolig grundkondition, de förflyttade sig långa vägar till fots. Dagens människa skulle ha mycket att hämta där.

Iljala nämner pilgrimsvandringar som kristna gjort i hundratals år. De blir ett konkret avbrott från vardagen, där man genom kroppslig ansträngning och tid för bön och eftertanke närmar sig det heliga.

"Jag tror att människor kan göra allt till en gud, också idrotten eller den egna kroppen."

Nina Iljala

– Det kan också gå till överdrift. Idrott, kroppen, kan bli en avgud, säger Riska och hänvisar till Första Timoteusbrevets ord om att kroppsövningar är nyttiga men gudsfruktan ändå viktigare.

– Men allt kan gå till överdrift. Bilen, huset, äkta hälften, hunden. Det gäller att ha rätt prioriteringar – och det är inte lätt alla gånger.

I Bibeln är det ingen som räknar kalorier. Ofta beskrivs gemensamma måltider och glada tillställningar och fester, påminner Nina Iljala.

– Ibland kan nutidens hysteri kring kost och modedieter orsaka stress. På många områden handlar ändå Bibelns budskap om tacksamhet och måttfullhet.

För henne är Jesus instruktioner i det dubbla kärleksbudet i Markusevangeliet det viktigaste bibelstället när det kommer till idrott och tro.

– Det första budet befäller oss att älska Gud med allt vi är. Här tycker jag att det tydligt kommer fram att människan är skapad som en helhet och att vi får ära Gud med allt vi har. Det andra budet befäller oss att älska vår nästa som oss själva – det här stämmer också i idrottens värld.

När den egna kroppen blir gud

– Jag tror att människor kan göra allt till en gud, också idrotten eller den egna kroppen, säger Nina Iljala.

Om idrotten får fel roll i livet, blir den det som bestämmer människans värde och livets mening, förklarar hon. Det är också lätt att fylla sin kalender med träning, så att man slipper handskas med negativa känslor.

– Om idrotten blir fel sorts flyktväg, blir den till slut ett tvång och glädjen försvinner. I lagom mängd är träning ändå ett utmärkt sätt att minska på spänningar. Till holistisk hälsa hör också att ta hand om sin kropp.

Motsättningar mellan idrott och andlighet kan uppstå om träningsinsatserna går till överdrift, tror också Riska.

– Jag tycker att det är jättespännande att följa med toppidrott, men satsningarna går ibland för långt. Till exempel får backhoppare, konståkare och långdistansare se upp med att inte bli anorektiska.

– Ur dagens perspektiv är det ganska problematiskt att göra strikta uppdelningar mellan kropp, själ och ande,

säger Mikael Lindfelt. Bibelns texter är skrivna i en helt annan kulturell miljö än den som vi växt upp med. Vi förklarar både Bibelns texter och våra egna föreställningar om vi tror att vi kan särskilja det kroppsliga från det själsliga eller andliga på något enkelt, entydigt sätt. En kropp utan själ eller ande är död.

Idrott handlar aldrig enbart om att förbättra sin kropp och fysik, konstaterar han. När människor tränar sin kropp eller strävar efter ett visst slags utseende eller en specifik kroppsfixerad livsstil bär de samtidigt med sig olika etiska ideal om vad som är eftersträvansvärt. Genom historien hittar man många olika kroppsideal, som speglar rådande trender i samhället.

Nina Iljala tror att kristna värderingar kan föra med sig ett hälsosamt perspektiv både på idrottarens liv och på samhällets utseendefixering och ytlighet.

– Mätta med allt, konstaterar Magnus Riska enkelt. Alla mår säkert bra av att hitta ett sätt att röra på sig som man gillar, men vi människor får också lära oss att vara barmhärtiga mot oss själva.

FÖRLAGET LIBRIS ger ut den bok Patrik Hagman skrivit tillsammans med Joel Halldorf. – Svenskarna tycker att jag är exotisk, men jag är i hög grad formad av svensk teologisk och kristen tradition som Peter Halldorf, Tomas Sjödin, Wilfrid Stinissen och tidskriften Pilgrim, säger Patrik Hagman.

TEOLOGI. Det är tveksamt om människor i dag vet vad de ska ha nåden till, säger teologen Patrik Hagman, som ifrågasätter Luther i en ny bok.

Vår erfarenhet genomskådar teorierna

TEXT OCH FOTO:

CHRISTA MICKELSSON

Innan reformationsåret 2017 ens hann börja var vi många som undrade när det egentligen ska ta slut. Vandringsarna, andakterna, resorna och mässorna, alla i Luthers fotspår, syns ändlöst många i den kyrka som bär den stora reformatorns namn.

På ett kafé på Slottsgatan i Åbo sitter en finlandssvensk teolog och förklarar varför han är irriterad på hur man talar om Luther.

I flera hundra år har Luther framställts som den stora hjälten. På 1800-talet var han den stora nationalisten i Tyskland, senare blev han nazisternas hjälte. I Östtyskland var han den stora revolutionären. Och nu ska han vara den stora liberalen. Alla de här bilderna är ungefär lika fel. Det irriterar mig jättemycket, säger **Patrik Hagman**, författare och universitetslärare i praktisk teologi.

Denna irritation är en av orsakerna till att Hagman, tillsammans med den svenska teologen **Joel Halldorf**, skrev en bok om Luther, med titeln *Inte allena – varför Luthers syn på nåden, Bibeln och tron inte räcker* (Libris 2017).

Vi ville tona ner hysterin. Mitt sätt att vara teolog och kristen är ekumeniskt. Risken med reformationsåret är att vi försöker hitta den sanna lutherska kyrkan medan det vi borde försöka hitta är det sanna kristna. Jag är inte emot Luther, men jag vill inte renodla honom.

Boken är en naturlig fortsättning på den teologipodd, Läsarpodden, som Hagman och Halldorf gör tillsammans.

Orsaken att vi ens började med podden är att vi tänker väldigt lika. I det här skedet vet jag inte längre vilka som är Joels tankar och vilka som är mina.

Mer spretig än man tror

Syftet med boken är att nyansera Luther. Risken finns att en okritisk framställning går hand i hand med en allmän nykonfessionalistisk trend som hänger ihop med det allmänna identitetssökandet i vår tid. Människor tror inte längre på de stora projekten, utan söker sina egna identiteter. I Sverige är det till exempel en trend att konvertera till katolicismen. En motreaktion på det är i sin tur försök att hitta det specifikt lutherska.

En av utgångspunkterna i boken är

”Luther hade allting på bordet framför sig och det gav honom en känsla av att alla problem går att lösa.”

Patrik Hagman

att Luther var en motsägelsefull teolog, och att vi bör förstå att det som vi i dag ser som Luthers teologi växte fram mycket senare än de flesta tror.

Efter reformationen lästes inte Luther i någon större utsträckning. Melancthon, Luthers elev, hade större inflytande.

Luther citeras knappt alls i de läroböcker som användes på 1500- och 1600-talen. Det var först under senare delen av 1700-talet och på 1800-talet som teologer faktiskt började läsa Luther, menar Hagman.

Det sätt man i den unga lutherska kyrkan var luthersk på byggde alltså inte på att man sökte kunskap ur Luthers skrifter. I stället fanns det en allmän idé om att ”vi är lutheraner och har rätt, medan de andra har fel”. Det som betonades som särskilt lutherskt handlade om att kungarna valt rätt tro.

De deviser och läror man vanligtvis kopplar ihop med Luther, som till exempel ”rättfärdiggörelse av nåd allena” och tvåregemensläran, formulerades faktiskt flera hundra år efter att Luther skrev sin teologi.

Mycket av det som vi tänker oss att går tillbaka till 1500-talet formulerades i själva verket på 1900-talet. Tvåregemensläran är ett bra exempel på en politisk lära som formulerades framför allt under nazisttiden. Som lära bygger den på att man harmonierar vissa texter av Luther som inte går att harmoniera.

Såg texten klart

Att få Luthers spretiga texter att gå ihop var en trend som går tillbaka bland annat till den stora svenska teologen **Anders Nygren** på 1930-talet. Nygren var en av dem som gjorde Lutherforskningen stor i Norden.

Men Hagman och Halldorf föredrar en ekumenisk Luthertolkning som inte definierar sig mot andra typer av kristen tro utan tillsammans med dem.

Då blir den viktiga frågan vad det är som Luther har att bidra med till den allmänna kristendomen. Det Luther gör är att han börjar läsa Bibeln på ett annat sätt än man gjort tidigare, genom att gå tillbaka till grundtexterna och läsa på originalspråket. Det var en jätteviktig utveckling och man kunde kanske säga att den lutherska traditionen har tagit den insikten på allvar. Men den bör inte renodlas på bekostnad av andra delar av den kristna traditionen.

En av era poänger är att Luther tack vare

boktryckarkonsten faktiskt rent konkret såg bibeltexten tydligare och att han därför drabbades av övertro på skriftens teologiska tydlighet.

Ja, det verkar vara så. När medeltida teologer utlade Bibeln hade de sällan tillgång till Bibelns alla böcker på ett och samma ställe. Men Luther hade allting på bordet framför sig och det gav honom en känsla av att alla problem går att lösa. Han tänkte sig att vi alla kommer att vara överens bara vi läser Bibeln.

Men resultatet blev rena motsatsen.

Bara några år senare hade redan ett tjugotal olika rörelser uppstått. För texter fungerar inte på det sättet. Det är svårt att ta Luther på allvar när man i dag läser vad han skrev om hur man ska tolka Bibeln. Han tänkte sig till exempel att det att vi har svårt att förstå något i Bibeln beror på att vi inte har tillräcklig kunskap om grammatik.

Och Bibeln, den fortsätter vara motsägelsefull.

Det finns spänningar i den som inte går att lösa upp. Det är därför Bibeln är fascinerande. För spänningarna finns ju också i verkliga livet.

Om tro och otro

Luthers princip om skriftens klarhet verkar enligt Hagman ha lett till en överdriven betoning på att Bibeln i första hand ska ”tolkas rätt”. I boken leder detta resonemang in på tankar kring tro och otro. Vad menade Luther att tro är?

Det är väldigt svårt att säga vad Luther menade med tro. Dittills i den kristna traditionen var det vanligt att prata om att vi älskar Gud. Luther introducerar tanken att det inte är fel att tala om att vi älskar Gud, men att det är bättre att säga att vi tror på Gud.

De lutherska försöken att förstå vad Luther menade med tro har tagit olika riktningar.

En av dem är att tänka sig att tro handlar om rätt lära, att hålla vissa påståenden för sanna. I andra sammanhang har man betonat tro som en allmän känsla av tillit. Det senare är inspirerat av existensfilosofi och är ett rätt individualistiskt sätt att se på tron.

Patrik Hagman vill vidga trosbegreppet och föredrar att tala om tro som dygd.

Jag blev jättest fascinerad när jag läste Thomas av Aquino. Han tänker sig att tro är en egenskap som människan förvärvar, ett sätt att tänka kring verkligheten som gör det möjligt för oss att älska. Då blir tro viljan att försöka se

att det sätt jag handlar på har en betydelse, medan otro är att välja att se det som att mina handlingar inte spelar någon roll.

Den tolkning av tro som de flesta ateister tycks föredra är att tro är att ”hålla något för sant utan att ha bevis för det”.

Här tror jag att det är viktigt att vi inte låter ateisterna bestämma ramarna för diskussionen. Tyvärr är det just det som många som börjar syssla med apologetik gör: låter ateisterna bestämma vad tro är och börjar argumentera inom ramen för det.

Jag brukar säga att tro är att välja att se på världen på ett sådant sätt att vi tror att saker hänger ihop, att det finns en mening. Jag kanske inte har några argument för min tro men världen är vackrare om vi tror. Det är det enda argument vi kan ge. Så har kristna argumenterat i alla tider, det är bara i den moderna världen vi tänker oss att vi måste ha logiska bevis.

Vad ska vi säga till dem som anser att den definitionen av tro är relativism?

Att de har fel. Relativism vore det om vi sa att du kan välja vilken värld du tror på men att ditt val ytterst inte spelar någon roll. Värdenihilism i sin tur är att påstå att det inte finns något som är varken gott eller ont. Men det är det ingen som har påstått.

Problemet med mångfald

I Europa sammanfaller reformationen och protestantismen med en allmän intellektuell utmaning – problemet med mångfald.

Under medeltiden var den teologiska variationen ganska stor: olika teologer sa olika saker. Men eftersom det politiska och kyrkliga ramverket var stabilt så var det okej. Men från och med 1600-talet och framåt är Europa i kaos. Då blir det ett problem att människor tänker olika.

Det är där och då behovet att vara bokstavstrogen föds, menar Hagman.

Tidigare tyckte man att man hade tillräcklig kunskap om brobyggnad om bron höll. På samma sätt tyckte man att man hade tillräcklig kunskap om teologi om människor kom närmare Gud. Plötsligt efterlystes en entydig

JOEL HALLDORF och Patrik Hagman gör bok- och teologipodden Läsarpodden tillsammans. Samarbetet har nu också resulterat i en gemensam bok. FOTO: JOHANNA NORIN

sanning som det inte fick gå att motsäga. Men på trons område är det av allt att döma inte möjligt. Jag vet inte heller om Luther trodde att det var möjligt.

Bokens titel, *Inte allena*, syftar på Hagmans och Halldorfs tanke att Luthers lära om nåden ledde till en smal vision av nåden. Det som var en viktig och befriande insikt för Luther, nämligen att det är nåden som frälser, är nödvändigtvis inte en balanserad summering av den kristna tron, menar de.

En av era poänger är att tanken att människan växer genom goda gärningar var en vanlig uppfattning under medeltiden men att Luther glömde bort den. Varför blev det så?

– Det undrar jag själv. Det är jättemärkligt. Men som jag uppfattar det så finns det ett drag hos Luther som gör att han börjar jaga teorier och inte märker hur gapet mellan teori och mänsklig erfarenhet växer. Han kommer fram till att det är ett sätt att förneka vårt beroende av Guds nåd om vi uppfattar att några av de goda gärningar vi gör är värdefulla.

Problemet är att det inte fungerar så i verkligheten, säger Hagman.

– Det är en ganska självklar insikt att till exempel goda vanor formar vem vi är. Det ska nog ganska mycket till att förneka det, vilket Luther gör.

– Det att ingen människa skulle bli god av att göra goda gärningar motsvarar inte vår mänskliga erfarenhet. När vi måste lyfta upp det här på ett abstrakt andligt plan så klipps förankringen till vårt vardagsliv. Och det är ett ganska vanligt problem i lutherska sammanhang.

Luthers rädsla för gärningslära drev enligt Hagman och Halldorf undan den konkreta vägledningen i det kristna livet och underminerade grunden

”Det att ingen människa skulle bli god av att göra goda gärningar motsvarar inte vår mänskliga erfarenhet.”

Patrik Hagman

för trons konkreta, materiella sida.

– Det här är lite av en paradox. Luther själv uppfattade att det var viktigt med goda vanor, som att börja dagen med morgonandakt och avsluta den med kvällsandakt. Men ändå är de goda vanorna svåra att motivera utgående från hans teorier.

När Hagman själv var yngre och sökte vägledning märkte han att många präster var väldigt obekväma i rollen att undervisa människor om hur de skulle leva sina liv.

– De kunde undervisa i Bibeln och hur vi bör tänka men mycket litet om hur vi bör göra.

Varför är det då viktigt med de goda vanorna? Jo, Hagman tror i och för sig på människans goda vilja, men är mindre benägen att tro på hennes förmåga.

– Ett sätt att förstå kyrkans uppdrag är att säga att kyrkan ska hjälpa människor att leva sina liv här på ett bra sätt. Vi klarar inte av saker ensamma, vi behöver vägledning och rutiner. Vi behöver en gemenskap som stöder oss för att kunna utvecklas som människor.

– Dessutom är det tveksamt om människor i dag överhuvudtaget är särskilt bekymrade över hur lagen pågår deras samvete, och då vet de heller inte vad de ska med nåden till. Lagens hot har i stället ersatts av tidens falska krav, som till exempel kraven att vara produktiv, effektiv, sexig och populär. Men medan lagen i Luthers mening handlar om rättmätiga krav på oss bygger dessa krav på lögn.

Kristet liv som kognitiv terapi

Våra identiteters formbarhet lyfts numera också fram i postmodern filosofi och psykologi. Det har dykt upp olika former av kognitiv terapi, där vå-

ra handlingar ska förändra hur vi tänker. Rörelsen går utifrån in, i stället för inifrån ut.

– Det är rätt intressant, för på den punkten har ju den moderna psykologin kommit hela vägen runt, ungefär till den punkt de gamla grekerna var på. I den tidiga kyrkans gudstjänstliv och i det tidiga klosterväsendet var det en självklarhet att vi i vårt förhållande till Gud påverkas av vad vi gör med vår kropp.

Han värjer sig ändå för en för mekanisk syn på människan.

– Vi får inte heller ha för stor tilltro till disciplin. Jag har märkt att vissa av mina studenter är väldigt inspirerade av olika lärjungaträningsprogram. Jag får ibland känslan att de tror att de kan arbeta med sitt andliga liv som de arbetar med sina muskler. Men våra ansträngningar kan aldrig ersätta livserfarenheten. I det andliga livet är det livet självt som lär oss.

Luther envisas med att göra motsättningar, men med bokens titel ”Inte allena” vill Hagman och Halldorf visa att varken tron allena eller gärningarna allena räcker.

– Det är ganska uppenbart, om man tänker efter. Vi klarar inte av att göra något utan Guds nåd. Men om jag gör en god gärning betyder det inte att Gud inte verkat i mig genom nåden.

Tanken att våra handlingar formar oss går som en röd tråd genom dina tidigare böcker och du har argumenterat för att det är gudstjänsten på söndag som är den viktigaste platsen för detta. Många delar dina tankar, men samtidigt finns det många som inte tycker att söndagsgudstjänsten behövs i en kristen gemenskap. Kan du förstå dem?

– Jag kan delvis förstå dem, utgående

från deras förståelse av vad gudstjänsten är och vad kyrkan handlar om. Men jag har svårt att förstå att någon tänker sig att kyrkan kan klara sig helt utan gudstjänstgemenskapen på söndagen. Där föds det som allt annat lever av. De flesta som tänker att de klarar sig utan gudstjänsten har ändå som barn lärt sig vad kristen tro är. Om de inte gått i gudstjänsten själva så har de lärt sig det av någon som lärt sig det i gudstjänsten.

– Vi måste också komma ihåg att vi har ansvar för kontinuiteten. Det gäller inte bara oss själva, vi har ansvar för dem som ska vara kristna om 500 år. Ju längre vi fjärrar oss från gudstjänsten, desto svårare är det att se vad som är kristet. Till exempel ungdoms- och barnarbete som är helt frikopplat från gudstjänsten kan fungera jättebra. Men vi måste fråga oss vad som finns kvar efter tjugo år.

Hur undviker man att gudstjänsten blir en plats för elitism?

– Att betona gudstjänsten betyder inte att man ska tillåta att den blir en plats för nörderi, där något bara har ett värde i sig självt. Vi behöver se gudstjänsten som en plats där allt som sker också har ett flöde utåt. Och vice versa, att det som sker ute i världen samlas upp i gudstjänsten.

– Någon kan tycka att det till exempel är viktigt att man klingar i klockor på rätt ställe. Men det är inte det som är det viktiga. Det viktiga är att det i gudstjänsten formas ett folk.

– Kyrkan behöver miljöer där man fokuserar på att göra gudstjänsten väl, men det är inte elitism. Men om till exempel någon församling tror att de är bättre än andra på att fira gudstjänst, då är de ute och cyklar.

Vi får uppdrag vi klarar av

HJÄLTAR. Bibeln handlar om vanliga människor som får den kraft de behöver. Det är budskapet när Monica Vikström-Jokela skriver om barn som är hjältar.

TEXT OCH FOTO:
SOFIA TORVALDS

De som vuxit upp med bibelberättelser för barn tycker kanske inte att det är så spännande med Jona och valfiskens buk i tre dygn, jojo, gäsp. Men tänk om berättelsen inte är en fabel om en val, utan en berättelse om trots?

– Den handlar om att få ett uppdrag av Gud och att vägra ta emot det. Och sedan våga ta emot uppdraget och lita på det som Gud säger: Om du tar emot uppdraget lovar jag att fixa det. Den vinklingen har jag inte sett i någon bok som riktar sig till barn, säger **Monica Vikström-Jokela** om sin färskaste bok *Hjältar som du*, som riktar sig till barn grundskolans lägsta klasser.

– Boken handlar om olika slags krafter. Gud vill ge oss just den kraft vi behöver för att klara våra uppdrag och de situationer vi hamnar i. Men minst lika viktig är tanken att vi får just sådana uppdrag som vi redan har de rätta krafterna till. Du kan mer än du tror!

David kunde till exempel bara kasta småsten med sin slunga, han hade inte kraften att strida med vapen och rustning. Han tog på sig ett uppdrag där det enda som behövdes var just hans förmåga att slunga småsten. Jona hade just det trots som krävdes för att ställa sig upp på torget i Nineve.

– Jag vill föra fram tanken att vi har fått de talanger som vanligen krävs för att vi ska kunna vinna över hoten i vår vardag, säger Vikström-Jokela.

Välkommen, moral!

Hon tycker att de moraliska barnberättelserna varit borta länge, för länge.

– Det känns ju nästan fräscht

GER GUD kraft, alltid? Jo, säger Monica Vikström-Jokela.

”Det känns ju nästan fräscht att säga: ljug inte, var snäll!”

Monica Vikström-Jokela

att säga: ljug inte, var snäll!

Hon tänker på att snällhet nästan var ett fullt ord i slutet av 70-talet. Snällhet var att kväsa barn och säga att de måste lyda blint.

– Det finns vissa moraliska värderingar som absolut inte är självklara och som det är meningsfullt att lyfta upp, inte som ett krav, utan för att vi alla mår mycket bättre om vi lever enligt dem.

Det har inget att göra med om man är religiös eller inte.

– Som jag ser det har de här personerna i berättelserna en konkret situation de måste klara sig ur, och den situationen kan man uppleva att man klarar sig ur också utan att tala med Gud. Hur man gör beror ju på vilka sinnebilder man har för godhet och kraft. Men just den här boken ska föra oss in i bibelberättelsen.

Monica Vikström-Jokelas egen favorit är berättelsen om Salome, flickan som

alltid fabulerade. När hon var med vid Jesus grav och bevittnade uppståndelsen slutade hon berätta rövahistorier. Hon hade ju fått en verklig berättelse att berätta, en som var mer otrolig än alla hennes historier.

– En utgångspunkt är att få barnet att inse att Bibeln handlar om vanliga människor – och att Gud hjälper oss i vardagen. Ibland löser det sig på ett annat sätt än man hoppats på, men det löser sig ändå.

Och hjälper Gud alltid, är det något man som vuxen kan påstå med fast blick? Jo, säger Monica Vikström-Jokela.

– Min livsyn är att man får hjälp om man ber. Hon har tyckt särskilt mycket om att gå in i Nya testamentets berättelser och skriva om dem ur ett barns synvinkel.

– Som pojken med fiskarna och bröden, som jag tän-

ker mig att erbjuder sin matsäck till Jesus för att han inte kunde räkna och därför inte förstod hur mycket mat som skulle behövas för att mätta alla.

Hon påpekar att de flesta barn i dag inte har någon kontakt med Bibeln.

– Det kan vara en befrielse att inse att Bibeln inte är en bok fylld med berättelse om goda, heliga människor.

Inga hjälteinsatser

En vanlig situation som många barn ställs inför i sin vardag

och som kan kräva hjältemodiga insatser är att stå upp mot mobbing.

Monica Vikström-Jokela minns inga sådana hjälteinsatser från sin egen barndom – tvärtom.

– Jag har i vuxen ålder insett att jag var en mobbare i folkskolan. Jag var ett verbalt barn och snabbt färdig med alla uppgifter, och kunde sedan underhålla mig med att sjunga nidvisor om andra. Jag kan inte ens minnas att jag var skuldmedveten, jag hade inte själv tyckt att jag var elak.

Jag blev chockad när jag senare insåg att jag varit med och gjort någon annans vardag hemsk.

Hon påpekar att det sällan är dramatiskt när man får den kraft man behöver. Själv minns hon att hon ofta brast i tårar när hon var barn.

– Jag tror på allvar att om du ber ”Gud, du måste hjälpa mig ur den här situationen”, då gör hen det. Om man – som jag var – är blyg och rädd och börjar gråta lätt, då kan man be: ”Gud, nu måste du se till att jag inte börjar gråta.”

Skicka in din hjältehistoria!

Som vi ser det är en hjälte en vanlig människa, precis som du och jag. Nu är vi på Kyrkpressen intresserade av din eller en väns vardagshjältehistoria. Lägg ödmjukheten till sidan, var stolt! Har du gjort någon glad? Har du vågat säga ifrån i rätt ögonblick? Har du eller någon du känner hjälpt en främling eller en god vän?

Skicka in din historia till oss! Som inspiration för oss alla vill vi gärna publicera hjältehistorier, med namn eller anonymt, i ett kommande nummer av Kyrkpressen. Skicka din berättelse till: info@kyrkpressen.fi eller Kyrkpressen, ”Hjältar”, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors.

nyckeln

Professionstidning för kyrkans arbete.

Nyckeln produceras av Kyrkans central för det svenska arbetet och utkommer med fyra välmatade nummer om året.

Ett års prenumeration: 36 euro.

Ring eller e-posta in din beställning!

Inspiration. Aktuellt. Praktiska tips. Allt för dig som är förtroendevald, frivillig eller anställd i en församling.

PSALMVÄVEN FEBRUARI

1	S	2	U		3	I	4	V		5	P	6	G	7	A	8	M	9	R	10	L	11	E	12	N	13	C	14	B	15	F	16	O	17	X		
18	S	19	M	20	J		21	V	22	G	23	T	24	I		25	N	26	R	27	O	28	Y	29	C	30	L		31	G	32	H	33	K			
34	L	35	D		36	E	37	F		38	P	39	R	40	A	41	F	42	G	43	Y	44	X	45	E	46	M		47	O	48	L	49	K			
50	S	51	J	52	X	53	B	54	M	55	Y	56	V	57	D	58	S	59	T	60	H		61	E	62	T	63	N	64	C	65	J					
66	S	67	X	68	S	69	L	70	R		71	I	72	T	73	S	74	J	75	B	76	V		77	F	78	G	79	A		80	L	81	F			
82	M	83	T	84	X	85	I	86	J	87	P	88	L	89	U	90	R	91	G	92	J	93	P	94	S	95	L	96	V	97	F	98	H	99	X	100	I
101	V	102	D	103	E	104	J	105	P		106	A	107	Y	108	B		109	N	110	X	111	L	112	T	113	K	114	V	115	P						
116	S	117	U	118	J	119	A			120	H	121	P	122	F	123	R	124	E	125	T	126	G	127	H	128	X	129	F	130	S	131	M	132	C	!	

Konstruerat av ANN HUSMAN

- A Är wapitin 40 106 7 79 119
- B Snara 53 108 14 75
- C Ofruktsam förr 132 29 64 13
- D Siden sammet trasa lump 35 102 57
- E Ettrigt 124 45 61 11 36 103
- F Är spettet 77 97 41 129 122 81 37 15
- G Kätter 22 91 6 126 78 31 42
- H Vanligt längdmått 120 32 60 127 98
- I Här lagras höet 71 24 85 100 3
- J I atom 86 65 104 51 118 20 92 74
- K Fallriktning 33 113 49
- L Reuters område 10 80 111 48 88 69 34 95 30
- M Smutta 46 19 8 54 82 131
- N På det viset 109 12 25 63
- O Varg från början 16 27 47
- P Hjälp för trånga stövlar 115 5 38 93 121 105 87
- R Fransk gangster 90 9 70 39 123 26
- S Grundade Gautama 66 94 18 130 58 68 50 73 1 116
- T Refräng 83 125 62 23 72 112 59
- U Mitt i hjul 2 117 89
- V Är digiboxen i modern TV 56 114 101 4 96 21 76

- X Mer än halva Sverige 99 110 52 84 67 44 128 17
- Y ”- - är smaragd och rubin, och han hyser
kraft av de två i sitt väsens glöd,
grönt, det är hoppet, men kärleken lyser
skimrande gnistrande röd” 28 43 107 55

PSALMVÄVEN

Fyll i de ord som sökes på raderna A-Y. Motsvarande siffra i kombination med radens bokstav finns i rutfältet upptill. Flytta över bokstäverna så att den första bokstaven på rad A motsvarar A40, den andra A106 o.s.v. Den färdiga texten i rutfältet bildar en psalmvers. De första bokstäverna i raderna A-Y bildar psalmens namn.

Oftast håller sig Psalmväven till den nya psalmboken, men för att det ska vara klurigt kan det ibland hända att vi använder oss av en äldre version av någon psalm.

Rätt svar på förra Psalmväven är psalm 178, vers 4, som börjar med orden ”Ej vill jag vandra fjärran.” Vinnare i förra Psalmväven är: Doris Bäcklund, Godby, Lasse Wärnman, Jakobstad och Desiree och Anette Sandberg, Jeppo. Grattis! Prisböckerna kommer på posten.

VINN
BÖCKER!

SKICKA IN!

Skicka in din lösning till Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors senast 28.2.2017. Märk kuvertet ”Februari-psalmväv”. Bland de rätta svaren lottar vi ut tre bokpris. Lycka till!

Psalm nr och vers i Psalmboken: .....

.....

Som börjar med orden: .....

.....

Namn & adress: .....

.....

.....

.....

MARKNAD

UTHYRES

Finns det någon som studerar eller arbetar men som ofta pendlar hem om veckosluten och som skulle vilja bli underhyresgäst i en stor möblerad tvårummare med inglasad balkong, terrass och bastu. I Esbo, en halvtimmes väg från huvudstadens centrum med buss som går strax utanför. Vänligen kontakta tel: +358-451513415 om kvällarna.

Trea i Åbo centrum uthyres. tel. 0400774780

1 r+k, 38 m², Timmermansg 4, Vasa, Hyra 455 e/mån+15 e. Trähus. 050-3648258 Jern.

På Timmermansg.29 i Vasa uthyres 55m²(2r,k,bastu,inglasad balk garage)Ej rökare,ej husdjur.Info 0400-562216

Esbo Gäddvik 2r+k 50m² nyrenov.Sol.ingl.balk.Nära köpcentr.tfn 040-5743480

SÄLJES

till salu 2r+k+bdr+balk c61,5 norra strandg.Ekenäs. Vacker utsikt över norra hamnen.300m till badstrand. Tel 0503023248

Visste du att...

du kan lämna in din hyresannons via webben?

När du lämnar in via webben sparar du också serviceavgiften på 5 euro.

Bågar från 0 €

Rea hos oss!

NYKAABI
SYNCENTER

Topeliusespl. 12, tel. 06-722 0770
öppet: må-fre 10-17

BERÄTTA OM DIN FÖRSAMLING!

Den här sidan finns till dig. Roliga verksamhetsidéer, festliga jubileum eller en viktig gemenskap. Skriv, fotografera och berätta om vad som händer i DIN församling! Skicka in din artikel till redaktionen@kyrkpressen.fi. Redaktionen väljer och redigerar materialet.

I MIN FÖRSAMLING

Människan är ingen handelsvara

Insamlingen Gemensamt Ansvar 2017 motverkar människohandel. Insamlingen inleddes söndagen den 5 februari.

I Finland används medlen från insamlingen för att hjälpa dem som blivit offer för människohandel. Internationellt stöder insamlingsmedlen unga i Jordanien som flytt kriget i Syrien med utbildning och utkomst i förebyggande syfte så att de inte faller offer för människohandel och andra former av utnyttjande.

Insamlingen Gemensamt Ansvar som grundades 1949 har blivit finländarnas gemensamma välgörenhetsinsamling som lyfter fram den värsta nöden och hjälper dem som trots sin utsatta situation blir utan hjälp. I år uppmärksammar Gemensamt Ansvar oss på människohandeln och hjälper oss att känna igen offer för den, men också dem som flyr på grund av till exempel katastrofer och fattigdom och blir offer för andra former av utnyttjande. De här människorna är i stort behov av vårt stöd, säger Gemensamt Ansvars insamlingschef **Tapio Pajunen**.

Människohandel och med den jämförbart utnyttjande anses vara en av de största utmaningarna idag då det gäller

KARATE HÖR till de mest populära aktiviteterna som genomförs för barn och unga med medel från insamlingen. Alla får delta – både jordaniska unga och flyktingar. FOTO: VILLE ASIKAINEN

mänskliga rättigheter. Människohandel är svår att känna igen men den är närvarande överallt. I takt med människornas ökade rörlighet växer också risken för människohandel och det finns ett stort behov av hjälp.

Termen människohandel träffar mitt i prick. Det handlar om att människor och de-

ras nöd blir utnyttjade. Om att människor och mänsklighet förvandlats till en handelsvara. Till objekt, redskap, utan möjlighet att bestämma över sitt eget liv. Det är handel som gagnar bara den ena parten. I stället för likgiltighet och strävan efter egen vinning borde vi ta hand om varandra, säger biskop **Björn Vikström** som i

år är förman för insamlingen.

Insamlingsmedlen används till att utveckla stödpersonverksamhet och uppsökande arbete, stärka de anställdas förmåga att känna igen offer för människohandel och erbjuda krishjälp. Krishjälpen stöder genom att ordna inkvartering, mat, hygien och kläder, möjlighet till

tolk samt lägre tröskel för juridisk rådgivning.

I Jordanien ligger tyngdpunkten för insamlingsstödet på utbildning som stöder sysselsättning, möjligheter att utöva fritidsintressen och psykosocialt stöd till syriska flyktingar i åldern 12-30 år som bor i läger och lokala samhällen. Hjälpen når fram via Kyrkans Utlandshjälp.

I Finland används insamlingsmedlen för att i samarbete med Pro-tukipiste ry, Brottofferjouren, Flyktingrådgivningen rf och Monika-Naiset liitto ry hjälpa människor som fallit offer för människohandel.

På insamlingens webbplats gemensamtansvar.fi kan man se dokumentärfilmer om offer för människohandel och om de unga syriska flyktingarnas vardagliga utmaningar.

Gemensamt Ansvar är en medborgarrörelse för kärlek till medmänniskan och en av de största årligt återkommande medborgarsamlingarna som arrangeras i Finland. Insamlingen hjälper människor i nöd i Finland och i utvecklingsländerna oberoende av deras ursprung, tro eller politiska åskådning.

● KYRKLIG TIDNINGSTJÄNST

Med omtanke och värdighet ombesörjer vi allt i samband med begravningar

ENEBERGS
BEGRAVNINGSBYRÅ

Sedan 1957

Strandgatan 2, Mariehamn
Tel 19 028 Jour 24 h
www.enebergs.ax

Medlem av Finlands begravningsbyråers förbund

GARANTIN BEHÅLLS
på din NYA BIL då du servar och reparerar den i vår AD-verkstad

AUKTORISERAD BILVERKSTAD

by Auktorisation Internat.co.uk

ad

Pålitlig service och reparation av lätta och tunga fordon

- Intervallservice
- Snabbservice
- Reservdelar
- Feldiagnoser
- Service på luftkonditioneringsanläggningar
- 4-hjulsinställningar
- Krockskadereparationer och bilmålningar
- Vaxning och inredningstvätt
- Ersättningsbil
- Montering av alkolås

★ VÅRT MÅL - NÖJDA KUNDER

KRS AUTO CENTER

Dräger alkolås
Webasto
Eberspächer-service
pins bonuspoäng från oss!

Falck 24H BÄRGNINGSSERVICE

Kristinagatan 32, 64100 Kristinestad
Tel. (06) 221 3010 Fax (06) 221 3014,
24 h BÄRGNINGSSERVICE 0400 563 855

ISO 9001 Certified Company

En lätt och trygg dosdispensering av mediciner, hjälper i vardagen

Anja – doserar läkemedlen tryggt

Anja är ett tryggt och säkert sätt att få sina mediciner färdigt utdelade i dospåsar. Apoteket expedierar de tabletter och kapslar som är patienten använder regelbundet, förpackade i engångsdospåsar för två veckor åt gången. Tjänsten är avsedd för alla, oberoende ålder eller mängd av mediciner. Tjänsten passar både personer som bor själva och personer på servicehem eller i hemvården. Tjänsten sparar tid för vårdpersonalen och garanterar en felfri dosering av mediciner till patienten.

Anja finns redan på nästan 300 apotek. Bekanta dig med Anja!

anja.fi

INKAST PATRICK WINGREN

Sjuttio gånger sju

JAG HAR alldeles nyss sett de två sista säsongerna av teveserien Sons of Anarchy, som handlar om en fiktiv motorcykelklubb i Californien, USA. Trots att omgivningen är så helt anorlunda än min egen så landade berättelsen mitt i vardagsrummet här hemma hos oss. Det beror på att själva kärnan i historien inte känner några geografiska eller socio-kulturella gränser – människans inre kamp ser förbluffande likadan ut hos alla, och överallt.

Serien är ytterst våldsamt och våldet presenteras dessutom på ett mycket obarmhärtigt och grafiskt sätt. Någon kan hävda att manusförfattaren Kurt Sutter glorifierar bruket av våld, men egentligen är det precis tvärtom. Det är uppenbart att den fysiska brutaliteten sliter sönder det mellanmänniska och det inre hos huvudpersonerna, alldeles speciellt det våld som används i missriktade försök att värna om kärlek.

Sons of Anarchy bär tydliga spår av klassisk tragedi så som den berättats av Shakespeare (Hamlet, Romeo och Julia), och tvåtusen år tidigare av Sofokles (Kung Oidipus.) När intrig, lögn och slutenhet får fotfäste kan ett led av till synes slumpmässiga händelser som inträffar i ett inbördes sett ofördelaktigt tidsförlopp åstadkomma förödande resultat.

Ju fler avsnitt jag såg, desto mer bekant kändes berättelsen. Först kunde jag inte placera detta familjära, det som resonerade någonstans där bortom den uppenbara kopplingen till Shakespeare och Sofokles. Lite senare stod dörren på glänt, för att i slutscenerna stå på vid gavel.

Serien är en mycket effektiv och gripande omsättning av Gamla testamentet, och i slutscenernas farthöjande sista sekunder nuddar den också vid det nya förbundet. Vare sig Sutter gjort det medvetet eller inte så har han skapat ett material för såväl bibelstudiegrupper som för egen, personlig reflektion.

HUR VÅL fungerar principen om öga för öga, tand för tand? Kan vi stärka ett vi genom att aggressivt gå åt ett de? Läker vedergällning de sår för vilka vi vill hämnas? Är människan i sitt mest mänskliga tillstånd ond eller god?

Den sista frågan har sysselsatt den tänkande människan genom all tid. Skorpionen som sticker den groda på vars rygg den färdas över vattendraget – och därmed tar livet av dem båda – kan inte hålla sig, kan inte låta bli att vara så mycket skorpion som möjligt. Frestelsen blir för stor, även om det innebär omedelbar undergång.

Och människan – till bredden fylld av godhet och ondska, och skoningslöst medveten om just detta – hon för en mycket ojämn kamp inom sig. Varje liten strimma inre ljus ackompanjeras av hotfullt muller från mörka moln på själens horisont. Det river och sliter i oss, och nästan allt som kommer ut blir fel, även om vi vill annat.

Därför måste vi komma ihåg att förlåta andra, som vi själva har blivit, blir och kommer att bli förlåtna. Minst 77 gånger, som i nya bibelöversättningar. Blir det tight så använder vi äldre bibelöversättningar och förlåter sjuttio gånger sju gånger. Och räcker inte det, ja då ska vi bara fortsätta – så där som Gud förlåter oss.

Patrick Wingren är en samhällspolitiskt aktiv musiker från Jakobstad.

”Det river och sliter i oss.”

SAMARBETE LÄMPLIGHET

Samarbetsvägran är lagbrott

I KP har några inlägg där man återkommer till ärendet om kvinnliga präster ingått. Det är ett sorgligt kapitel i vår lutherska folkkyrka. I trettio år har dess ledning inte ännu fått ordning i leden genom biskoparnas och domkapitlens ansvarslösa likgiltighet i att följa de laga regelverk som råder. Det ska inte finnas någon toleransgräns att acceptera samarbetsvägran i tjänsten med kvinnliga präster. Vår folkkyrka tillhör den offentliga sektorn i likhet med stat och kommuner och därmed har den förbundet sig till att följa de krav som ställs på de anställda i den sektorn och det gäller naturligtvis även präster.

Sådana präster som inte har förmåga att sköta sitt prästämbete som lagen föreskriver saknar förutsättningar att inneha ämbetet. Ärendet har behandlats i alla

”Sådana präster som inte har förmåga att sköta sitt prästämbete som lagen föreskriver saknar förutsättningar att inneha ämbetet.”

domstolsnivåer och är därmed utrett och bedömt flera gånger och domstolsbesluten har därtill varit eniga.

De har konstaterat att samarbetsvägran i tjänsten strider mot en lång rad lagar börjande från grundlagen och från de konventioner och mänskliga rättigheter som Finland förbundet sig till att följa och som getts grundlagsstatus. Till det kan man tillägga att brott mot mänskliga rättigheter aldrig preskriberas och de mänskliga rättigheterna utgör grunden

för civiliserade rättsstater.

Det finns ingen sektor inom den offentliga sektorn som så kraftigt utövat diskriminering i arbetslivet som vår folkkyrka. Det är ett faktum som är förskräckligt och att kyrkan fortfarande tillåter att så sker är horribelt.

Domstolsväsendet har i utförda domar konstaterat att varje kyrkoherdes uppgift är att på förhand se till att samtliga präster i församlingen samarbetar i tjänsten med kvinnliga kolleger, detta för att garantera att en sådan situation aldrig kan uppkomma att en manlig präst till exempel i en gudstjänst skulle vägra samarbete.

Jag känner till att endast två stift har följt den uppmaningen av domstolsväsendet. Till dem hör tyvärr inte Borgå stift. Denna fråga har varit uppe till debatt flera gånger i KP under årens lopp och till det har biskop

Björn Vikström kommenterat att stiftet inte prästvigat nya präster som inte kan låta bli samarbetsvägran och inte godkänner sökande till kyrkoherdetjänster som inte klarar av samarbete i tjänsten.

Däremot har Borgå stift även under Vikströms tid gett fullmakt för kaplans-tjänst åt samarbetsvägrande präster. Vårt domstolsväsende har inte beviljat dispens utgående från vilka tjänstegrader för präster det är fråga om. Trettio år har inte räckt för vår kyrka att få slut på diskriminering av kvinnliga präster och till det är ännu skäl att tillägga att juridiskt är det samma om diskriminering sker utgående från kön, hudfärg eller handikapp.

BO HOLMBERG
Karis

BISKOPEN SVARAR

Samarbete och enhet är målet

Som Bo Holmberg skriver har jag och Borgå domkapitel konsekvent följt linjen att vi inte prästvigat kandidater som vägrar att samarbeta med sina kvinnliga kolleger, och vi förklarar inte heller sådana präster behöriga för kyrkoherdetjänst. Avsikten är att alla präster i framtiden skall kunna samarbeta och fira nattvard tillsammans, vilket bör vara ett självklart mål för vår kyrkas enhet.

De präster som har blivit vigda under andra villkor kan inte prickas på det sätt som Holmberg föreslår, i synnerhet inte om inget konkret fall av diskriminering har förekommit. Skulle vi tillämpa samma strikta princip även på kaplanstjänster skulle präster som enligt sin övertygelse inte kan samarbeta med alla kolleger vara bundna att stanna i sin nuvarande tjänst till sin pensionering. En sådan lösning skulle knappast vara bra vare sig för församlingen eller prästen ifråga. Eftersom vi snart uppnår ett läge där alla kyrkoherdar är beredda att samarbeta, finns det möjlighet för kvinnor som är präst att söka tjänster på de flesta håll i

stiftet – och för församlingarna som så önskar att få ha en kvinna som präst. Vi bör komma ihåg att ämbetsdiskussionen är ett passerat kapitel i det absoluta flertalet av stiftets församlingar.

Det här är en fråga där det riktas kritik mot mig även från andra hållet. Representanter för de evangeliska och laestadianska rörelserna yrkar på att deras unga män skall få särvigning. Mitt svar har varit och är att om man vill tjäna vår kyrka och dess församlingsmedlemmar bör man betrakta alla kolleger oberoende av kön som fullvärdiga präster, och följaktligen vara beredd till samarbete. Man kan inte kräva att få följa sina egna regler, bara för att man hänvisar till sitt samvete eller sin övertygelse. Samma budskap riktar jag för övrigt även till präster som funderar på att viga samkönade par utan att vår kyrkas ordning det medger. Vill man ändra vår kyrkas ordning bör påverkan ske via kyrkomötet.

BJÖRN VIKSTRÖM
biskop i Borgå stift

INKONSEKVENT ARGUMENTATION

Även motståndet är anpassat

När man motsätter sig kvinnors prästvigning med hänvisning till budet om underordning, måste man givetvis i dagens läge försöka visa varför man samtidigt godkänner att kvinnor numera talar, undervisar, leder o.s.v. inom både samhälle och kyrka. Varför gäller inte budet om underordning där, om det en gång gäller i predikstolen? I den nu aktuella småskriften besvarar Bo Giertz den frågan genom att ge några centrala ord (tala, undervisa, fråga, underordning) en sådan betydelse att de inte kan tillämpas ute i samhälle och kyrka, endast vid predikan i församlingens huvudgudstjänst. I sitt inlägg i Kp 5/2017 går Henrik Perret på samma linje. Liksom för Giertz gäller det att motivera varför man inte på samma sätt som t.ex. Luther och en månghundraårig tradition anser och kräver att kvinnans plats skall vara i hemmet, medan mannens uppgift är att tala, undervisa och leda ute i offentligheten. Så blir inläggen i samtalet om kvinnan och prästämbetet i första hand ett försvar för att man har

”Varför gäller inte budet om underordning där, [samhälle och kyrka] om det nu en gång gäller i predikstolen?”

godkänt en avvikelse från den bibliska och historiska traditionen. Man måste visa att aposteln tänkte bara på predikan när han förbjöd kvinnorna att tala, undervisa och leda. På detta sätt anpassas motståndet mot kvinnors prästvigning till det moderna samhället och man undviker en kollision med det som betraktas som en självklar rättvisa inom såväl samhälle som kyrka, nämligen att män och kvinnor har samma uppgifter och tjänster, samma rättigheter och skyldigheter.

JOHN VIKSTRÖM
ärkebiskop emeritus

OPINION INFORMATION

Skicka insändaren till:

Kyrkpressen/opinion
Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi

Insändare måste förses med skribentens namn samt för redaktionens bruk även adress och telefonnummer. Anonyma inlägg accepteras endast i undantagsfall.

Standardlängden för de kortare insändarna är 1 200 tecken. Redaktionen förbehåller sig rätten att förkorta insändarna. Insänd text returneras inte.

Radbytet är en längre insändartext med bildbyline som rymmer 2 000 tecken. Vill du skriva ett Radbyte bör du kontakta redaktionen på förhand.

VÄRLDSPOLITIK

”Med Putin i Ryssland och Trump i USA kommer vi alla att behöva en ny och stark vägledning.”

Göran Skytte i en krönika i tidningen Dagen.

KYRKAN VIGSEL

Kämpar med hemläxan

”Där som kyrkan högstämt har sagt sig stå för Guds eviga budskap kan det bli taffligt. Det skulle ju handla om huruvida det ligger ett mysterium bortom tid och rum i att just en

man och en kvinna gifter sig. Eller om att budet om att älska varandra utan undantag gäller alla”, skriver Jan-Erik Andelin på ledarplats i Hbl och menar att kyrkan fortfarande kämpar med sin hemläxa gällande debatten om vigsel av samkönade par.

Humor och lite teologi

– Vi vill lära känna människor och ta reda på vad Gud gör i Finland.

TEXT OCH FOTO:
EMELIE MELIN

Ni kom hit från Storbritannien för att tala för unga på Disciple-konferensen. Vem är ni?

Tom: – Jag heter **Tom Finnemore** och är präst i en församling i Sheffield som heter St Thomas Crookes. Jag kommer från ett litet ställe utanför Birmingham som ingen någonsin hört talas om. Jag kom till tro som tonåring. Jag var usel på att vara tonåring, jag var inte alls cool. Men jag hade växt upp i kyrkan och där träffade jag några människor som bjöd in mig till en ungdomsgrupp. Det var något med de här unga människorna som jag inte hade sett tidigare, de hade en frid och en kärlek som var helt annorlunda än allt jag upplevt i skolan. Jag kände mig kallad att tjäna kyrkan och for till universitet för att studera teologi.

James: – Jag heter **James Brown**, som soulmusikens gudfar, men är lite mindre cool. Jag är nyligen gift med den fantastiska **Lucy**. Jag kommer från Wigan, nära Manchester i nordvästra England. Min familj gick aldrig i kyrkan när jag växte upp, det fanns inte ens på vår radar. Jag hade två vänner i skolan som helt klart levde för något annat än vi andra och det väckte mitt intresse. Dessutom såg jag inte tillräckligt gammal ut för att gå ut och dricka med mina vänner på fredagskvällarna, så ungdomsgruppen var ett alternativ. Jag blev kristen när jag var 17, som den första i min familj. Nu leder jag studentgruppen i St Thomas Crookes.

Berätta om det arbete ni gör i er församling. Vilka utmaningar finns där?

Tom: – Storbritannien är en sekulär nation, som har börjat ställa stora existentiella frågor. Vi hade en liten grej som kallas Brexit och jag tror det visar att vårt land är delat. Människors kontakt till kyrkan är väldigt begränsad. I hela vårt stift, med 1,3 miljoner människor, finns det sammanlagt 500 tonåringar som är aktiva i församlingarna. Mindre än en procent av studenterna på alla campus är kristna. De här människorna kommer att bli våra läkare, våra lärare, våra politiker, våra journalister.

– Jag är präst i den anglikanska kyrkan, men jag ser mig själv främst som en missionär. Vi ser oss som en missionerande kyrka med en kallelse att möta vänner, möta Gud, leva livet bättre – men framför allt att kalla vår stad tillbaka till Gud. Just nu leder jag unga familjer – så vi lider alla av sömnbrist och lever på koffein – och ändå ser jag de här människorna med små barn som möter vänner och skapar relationer med andra. Människor här har börjat ställa frågor om livet: "Vilken slags framtid har vi?" Här tror jag vi har en stor uppgift. Vi lever i svåra tider och det finns otroliga möjligheter att gå ut och göra en skillnad.

James: – Jag är 26 år och det här är mitt första riktiga jobb. De frågor jag ställer mig själv och vi ställer oss som ett team just nu är: Hur ska jag utvecklas och inte bara nöja mig? Hur ser det ut att våga tänja på gränserna och arbeta för att Guds rike ska komma?

– När jag arbetar med unga människor ser jag en naiv optimism, att vad som helst är möjligt. De har alltid nya idéer och mycket energi, det kan bli en ka-

TOM FINNEMORE

- **Präst** i St Thomas Crookes.
- **Gift** med Clarissa, har barnen Hanna, 5, och Theo, 2.
- **Har jobbat** med alpha-kurser, lett församlingens studentarbete och jobbar nu med unga familjer.

JAMES BROWN

- **Har studerat** bibelvetenskap i Sheffield.
- **Leder studentgruppen** i St Thomas Crookes.
- **Gift** med Lucy.
- **Tycker** om paj.

TOM FINNEMORE och James Brown blev inbjudna till Finland av vänner från Studentmissionen och Petrus församling för att tala till unga om livet med Jesus. Mest nervösa var de ändå inför den finländska bastuupplevelsen.

talysator för förändring i hela kyrkan. Men det finns också lite rädsla under ytan, där finns hela tiden en längtan efter bekräftelse.

Varför har ni kommit till Finland?

Tom: – Vi har kommit för att utforska vad det betyder att leva ett liv i tro. Vi räkar alla ut för stormar, åtminstone gör jag det med jämna mellanrum, och jag tror att stormar kan bli det som formar tro. Det är intressant att förmedla det här till millenniegenerationen. I Instagram-livet, där allt är perfekt – vad gör du när stormen kommer? Vi använder väldigt rolig humor, berättelser och lite teologi

James: – Det är roligt att vara här och få tillbringa tid med våra vänner. Vi är här för att satsa på människorna i Finland, men jag märker att redan i flygplanet,

borta från kontoret, har vi hunnit prata om livet och tron och vad vi har lärt oss. Trots att vi är här för att tjäna känner jag att jag själv har fått mycket.

Vilka tankar vill ni dela med människor här?

James: – Jag talar om att dela Jesus med dina vänner. En del människor tycker det är lättare att berätta om Jesus för främlingar än för de närmaste, för dem som känner oss bäst. Du kan bara ge av det du fått, så vi kommer att gå tillbaka till grunden och se på vad evangeliet egentligen är. Sedan kommer vi att titta på några enkla principer för hur man kan göra i praktiken.

Tom: – I den församlingsskulturen där jag växte upp var lärjungaskap en kurs du gick när du kommit till tro. Senare upptäckte jag att det egentligen är nå-

got vi gör hela tiden, vi är lärjungar. Den anglikanska kyrkan älskar utbildning och undervisning, ändå krymper kyrkan. Jag studerade vid Oxford, men det hjälper inte mig att bli bättre på att utrusta lärjungar. Jag tror det finns en viktig del som vi har missat, som vi ser i Jesus. Det är den kultur där vi lever och delar våra liv med människor. Jag säger ju inte till James: "Imitera mitt liv, för jag är så otroligt briljant och helig" – för det är uppenbart inte sant. Men det ligger något i att säga: "Det här är de misstag jag har gjort, det här är vad Gud har lärt mig, det här är det jag vill föra vidare till dig".

Disciple-konferensen hölls i Munkshöjdens kyrka sista veckoslutet i januari och samlade drygt 200 deltagare.